

OHJE

Tukes-ohje 3/2015

**Laskettelupalveluiden
turvallisuuden edistäminen**

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto

tukes

Sisältöalue Laskettelupalveluiden turvallisuuden edistäminen
Kohderyhmät Toiminnanharjoittajat, valvontaviranomaiset, muut tahot
Julkaistu Ohje on julkaistu 17.3.2015 ja päivitetty 18.10.2017
Korvaa ohjeen Kuluttajaviraston ohjeet laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämiseksi (11/2006)

LASKETTELUPALVELUIDEN TURVALLISUUDEN EDISTÄMINEN

Johdanto

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) on laatinut tämän ohjeen laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Ohjeessa annetaan tietoa kyseisiin kuluttajapalveluihin liittyvästä keskeisestä lainsäädännöstä, kuten kuluttajaturvallisuuslaista (920/2011, jäljempänä KuTuL), valtioneuvoston asetuksesta eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011, jäljempänä turvallisuusasiakirja-asetus) sekä valtioneuvoston asetuksesta kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004, jäljempänä tietojenantoasetus). Ohje pohjautuu Kuluttajaviraston ohjeisiin 11/2006 laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämiseksi. Tämä ohje korvaa kyseiset aikaisemmat ohjeet.

Vuoden 2012 alusta voimaan tulleen KuTuL:n mukaan kuluttajapalvelusta ei saa aiheutua vaaraa. Lain 11 §:n mukaan kuluttajapalvelun vaarallisuutta arvioitaessa huomiota voidaan kiinnittää muun muassa valvontaviranomaisen ohjeisiin ja suosituksiin. Valvontaviranomainen voi käyttää tätä ohjetta laskettelupalveluiden vaatimustenmukaisuuden arvioinnin apuna.

Ohjeen tarkoituksena on lisätä laskettelupalveluiden turvallisuutta ja tehostaa KuTuL:n mukaista turvallisuuden valvontaa sekä ennaltaehkäistä onnettomuuksia ja tapaturmia. Ohje on kohdistettu erityisesti toiminnanharjoittajille ja KuTuL:n mukaisille valvontaviranomaisille. Myös muut erityisviranomaiset ja tahot voivat käyttää ohjetta apunaan.

Ohje sisältää suoria lainauksia velvoittavasta lainsäädännöstä. Suorat lainaukset lainsäädännöstä esitetään kursiivilla. Viranomaisohje ei ole oikeudelliselta luonteeltaan lainsäädännön tavoin sitova. Se kuvastaa Tukesin näkemystä siitä, miten kuluttajaturvallisuuslainsäädännön vaatimukset voidaan täyttää. Ohjeessa esitetyt näkemykset tarjoavat toiminnanharjoittajalle esimerkkejä ja vaihtoehtoja toimia turvallisesti. Toiminnanharjoittajan on mahdollista täyttää lainsäädännön vaatimukset myös muilla tavoin.

Lisätietoja

Toiminnanharjoittajan tulee tapauskohtaisesti harkita, miten ohje soveltuu yksittäistapauksessa omaan toimintaan. Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön mukaan toiminnanharjoittaja vastaa aina toiminnan turvallisuudesta. Vastuu toiminnan vaatimustenmukaisuudesta on siten toiminnanharjoittajalla.

Laskettelupalveluiden turvallisuus on osa palvelun laatua. Turvallisuus lisää myös asiakastyytyvyyttä.

Tämä ohje on tulostettavissa Tukesin verkkosivuilla **www.tukes.fi**. Ohjeeseen liittyvää lainsäädäntöä löytyy osoitteesta www.tukes.fi.

Pääjohtaja

Kimmo Peltonen

Johtaja

Tuiri Kerttula

Sisältö

Johdanto	1
Lisätietoja	2
1 Ohjeen soveltaminen	5
2 Peruskäsitteet.....	6
3 Laskettelupalveluiden kokonaisturvallisuus ja toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuus.....	9
4 Turvallisuusasiakirja	10
4.1 Yleistä	10
4.2 Sisältö	11
4.3 Riskien arviointi	12
4.4 Velvollisuus ilmoittaa viranomaisille vaaran aiheutumisesta	13
4.5 Onnettomuuskirjanpito.....	14
4.6 Turvallisuusasiakirjan läpikäyminen ja kertaaminen henkilökunnan kanssa	14
5 Asiakkaat	15
5.1 Palvelusta annettavat tiedot	15
5.2 Palvelun markkinointi ja mainonta.....	16
6 Henkilökunta	17
6.1 Henkilökunnalle asetettavat perusvaatimukset.....	17
6.2 Henkilökunnan ensiapu- ja pelastusvalmius	18
6.3 Henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus.....	18
7 Häätätilannevalmius.....	19
7.1 Ensiapu- ja pelastusvalmius.....	19
7.2 Ensiapu- ja pelastusvälineet	20
7.3 Evakuointivalmius.....	21
7.4 Etsintävalmius	22
8 Ensiapu- ja pelastusvälineet	23
9 Laskettelurinteet ja erityissuorituspaikat.....	23
9.1 Yleistä	23
9.2 Turvajärjestelyt.....	24
9.3 Opasteet	25
10 Luvat, ilmoitukset ja vakuutukset.....	26
11 Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla liikkuminen käytössä olevassa laskettelurinteessä.....	27
11.1 Yleistä	27
11.2 Liikkuminen	27
11.3 Nopeusrajoitus	28
11.4 Moottorikäyttöisten ajoneuvojen havaittavuus käytössä olevassa laskettelurinteessä	28
11.5 Havaittavuutta lisäävien varusteiden käyttäminen.....	29
12 Koneet, laitteet, henkilönsuojaimet ja muut välineet.....	29
13 Hiihtokoulut.....	30
14 Vuokraus ja alihankinta	31
15 Omavalvonnan määräaikaistarkastukset ja käyttötarkkailu	31
16 Kuluttajaturvallisuuslain mukainen valvonta	32
17 Lakeja, ohjeita ja suosituksia	32
17.1 Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö	32
17.2 Muita lakeja, asetuksia, päätöksiä ja määräyksiä.....	33
17.3 Laskettelupalveluihin liittyvää materiaalia (muutamia esimerkkejä)	33
18 Standardit	34
Liite 1	35

Liite 2	39
Liite 3	41
Liite 4	42
Liite 5	43
Liite 6	44

1 Ohjeen soveltaminen

Tätä ohjetta sovelletaan laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämiseksi ja arvioimiseksi KuTuL:n soveltamisalalla. KuTuL:a sovelletaan kaikkiin kuluttajapalveluihin, ellei niiden turvallisuudesta ole säädetty erityissääöksin, joissa edellytetään vähintään samaa turvallisuustasoa kuin KuTuL:ssa.

KuTuL:n soveltamisalan ulkopuolelle jäävät sellaiset kuluttajapalvelut, joita tarjoavat luonnolliset henkilöt muussa kuin elinkeinotoiminnassa. KuTuL:a ei myöskään sovelleta sellaisiin kuluttajapalveluihin, joita yhdistykset tai yhteisöt tarjoavat vain omille jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa. KuTuL:n soveltamisalasta, määritelmistä sekä toissijaisuudesta ja täydentävyydestä säädetään lain 2–4 ja 18 §:ssä.

Tätä ohjetta sovelletaan laskettelukeskuksissa ja muissa rinnekeskuksissa sekä kesällä että talvella tapahtuvaan toimintaan. Hallituksen esityksessä muilla rinnekeskuksilla tarkoitetaan muun muassa snowtubing-keskuksia sekä alamäkipyöräily- ja rinneautokeskuksia (Hallituksen esitys Eduskunnalle kuluttajaturvallisuuslaiksi ja laiksi rikoslain 44 luvun 1 §:n muuttamisesta, jäljempänä HE 99/2010 vp). Ohjetta sovelletaan myös välinevuokraukseen ja hiihtokoulujen tarjoamiin palveluihin. Tämän ohjeen liitteinä ovat snowtubingrinteiden turvallisuuden edistämiseksi laaditut tarkemmat ohjeet (liite 2) sekä ohjeet laskettelukeskuksen kesäkäyttöön (liite 3). Laskettelurinteissä kesällä tapahtuviin palveluihin voidaan soveltaa myös Tukesin ohjetta ohjelmanpalveluiden turvallisuuden edistämisestä.

Ohjetta sovelletaan erilaisiin kuluttajille tarjottaviin kilpailuihin sekä joukkoliikuntatapahtumiin. Ammattimaisissa kilpailutapahtumissa ohjetta sovelletaan kilpailujen katsojien ja tapahtuman välittömässä läheisyydessä olevien turvallisuuden varmistamiseksi. Ohjetta voidaan soveltuvin osin käyttää näiden tapahtumien turvallisuuden suunnittelussa ja arvioinnissa.

Ohjetta ei sovelleta laskettelukeskusten tarjoamien muiden oheispalveluiden valvontaan. Muihin laskettelu- ja palveluiden ohessa tarjottaviin kuluttajapalveluihin (esim. rinnekeskuksen yhteydessä lapsille järjestettävät rekiajelut) sovelletaan Tukesin ohjetta ohjelmanpalveluiden turvallisuuden edistämisestä.

Hiihtohissien osalta tätä ohjetta sovelletaan asiakasturvallisuuden varmistamiseksi (esim. itse nousun hiihtohississä mäen päälle tulee olla asiakkaan kannalta turvallinen). Sen sijaan hiihtohissien teknisten ominaisuuksien valvonta ei kuulu kuluttajaturvallisuuslainsäädännön eikä tämän ohjeen soveltamisalaan.

Hiihtohissien rakenteellisen ja teknisen turvallisuuden sekä niitä käyttävien työntekijöiden turvallisuuden valvonta kuuluu työsuojeluviranomaisille työturvallisuuslain (738/2002) ja asetuksen henkilökuljetukseen tarkoitettuista köysiratalaitteistoista (253/2002) nojalla. Työturvallisuuslainsäädäntö ei lähtökohtaisesti koske kuluttajien turvallisuutta, vaikka työturvallisuutta koskevien vaatimusten noudattaminen edistää myös asiakasturvallisuutta. Työsuojeluviranomaisten valvonta koskee muun muassa köysiratalaitteistojen valmistajien velvollisuuksien täyttämistä, köysiratalaitteiston asennus- ja määräaikaistarkastusten tekemistä sekä laitteistosta vastaavien henkilöiden työturvallisuutta. Lisäksi hissien teknistä turvallisuutta valvovat kaupalliset tarkastuslaitokset asennus- ja määräaikaistarkastuksin (Suomessa esim. Inspecta Oy).

2 Peruskäsitteet

Erityissuorituspaikka: Erityissuorituksia (esim. snowpark, half-pipet, streetit ja kumpareikot) varten suunniteltu ja merkitty rinne tai rinnealue.

Hiihtokurssi: Useammalle kuin yhdelle päivälle ajoittuva opetus- tai liikuntatapahtuma.

Hiihtotunti: Samana päivänä tapahtuva, yhden tai useamman tunnin kestoinen opetus.

Huoltosuunnitelma ja -päiväkirja: Asiakirja, jossa esitetään määräaikaishuoltoa ja -tarkastusta vaativat kohteet, kuten tilat, koneet, laitteet ja muut välineet. Huoltosuunnitelmaan kirjataan huoltojen ja tarkastusten ajankohdat. Huoltopäiväkirjassa dokumentoidaan mitä on tehty, milloin ja kenen toimesta. Huoltosuunnitelma ja -päiväkirja ovat keskeinen osa omavalvontaa.

Hyväksyttävä riski: Lasketteluun liittyy aina vaaroja ja mahdollisuus loukkaantua (esim. kaatuminen rinteessä tai hyppyreissä). Riski on hyväksyttävä, jos laskettelupalvelussa on toteutettu tilanteeseen nähden tarkoitukseenmukaiset toimet vaarojen poistamiseksi.

Ilmoitusvelvollisuus vaarallisesta kuluttajapalvelusta: Toiminnanharjoittajaa koskeva ilmoitusvelvollisuus valvontaviranomaiselle, jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa, että hänen tarjoamansa palvelu aiheuttaa vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle (esim. on tapahtunut onnettomuus tai vakava läheltä piti -tilanne). Ilmoitusvelvollisuudesta säädetään KuTuL 8 §:ssä. Velvollisuus koskee kaikkia toiminnanharjoittajia, palvelutyypistä riippumatta.

Kuluttajapalvelu: Palvelu, joka on tarkoitettu käytettäväksi tai jota olennaisessa määrin käytetään yksityiseen kulutukseen (KuTuL 3 § 1 mom. 2. kohta). Kuluttajapalvelu voi olla kuluttajalle maksullinen tai maksuton.

Käyttöpäiväkirja: Päiväkirja (esim. kalenteri), johon merkitään päivittäin muun muassa kävijöiden määrä, laitehäiriöt ja erikoistapahtumat. Käyttöpäiväkirjan täyttäminen on toiminnanharjoittajan päivittäistä omavalvontaa.

Laskettelupalvelu: Laskettelupalvelua ei ole määritelty lainsäädännössä. Valvontakäytännössä laskettelupalveluiksi katsotaan muun muassa palvelut, joita toiminnanharjoittaja tarjoaa rinteiden aukioloaikana kuluttajien käyttöön suksilla, lumilaudalla tai muulla laskettelukeskuksen hyväksymällä välineellä liikkumista varten. Laskettelupalveluihin sisältyvät myös vuokraamo- ja hiihtokoulupalvelut sekä opastetut laskettelukeskuksen tai hiihtokoulun järjestämät kunnostettujen rinteiden ulkopuolelle suuntautuvat retket ja reitit.

Laskettelurinne: Laskettelu varten kunnostettu, selkeästi havaittavissa oleva rinnealue, mukaan lukien siirtymärinteet. Sovellettaessa ohjeen kohtaa 10 laskettelurinteeseen rinnastetaan hissien ala- ja yläasemat sekä niiden läheisyydessä olevat suksilla liikuttavaksi kunnostetut alueet.

Lumiaita: Aita, jonka tarkoituksena on kerätä irtolunta.

Läheltä piti -tilanne: Odottamaton tapahtuma, josta olisi voinut seurata onnettomuus. Tilanteeseen liittyvät eri tekijät ovat aiheuttaneet vaaran, mutta henkilö- ja omaisuusvahingoilta on vältytty.

Merkintäverkko, -keppi ja -nauha: Huomion kiinnittämiseen ja laskettelijan varoittamiseen tarkoitettu verkko, keppi tai nauha, jota käytetään osoittamaan vaarallista paikkaa.

Omaavolnta: Omaavolnta kuuluu toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuuteen. Se on toiminnanharjoittajan itse suorittamaa palveluun kohdistuvaa valvontaa ja osa toiminnanharjoittajan turvallisuusjohtamis- ja laatujärjestelmää. Omaavolntan tarkoituksena on tunnistaa ja hallita toimintaan liittyviä riskejä sekä varmistaa palvelun turvallisuus. Laskettelupalvelun omaavolntaan kuuluvat turvallisuusasiakirja, onnettomuuskirjanpito, määräaikaistarkastukset (huoltosuunnitelman mukaan), käyttötarkkailu (käyttöpäiväkirja), osallistujien ohjeistus sekä ilmoittaminen vaarallisesta kuluttajapalvelusta viranomaiselle.

Onnettomuuskirjanpito: Onnettomuuskirjanpito on keskeinen osa turvallisuusasiakirjaa ja omaavolntaa sekä hyvä apuväline riskinarvioinnissa. Onnettomuuskirjanpito sisältää sekä asiakkaille että henkilökunnalle tapahtuneet onnettomuudet ja vakavat läheltä piti -tilanteet. Onnettomuuksien ja vaaratilanteiden kirjaaminen, syiden tutkinta ja analysointi antaa pohjaa riskien arvioinnille sekä turvallisuusjärjestelmän ja -toiminnan kehittämiseksi.

Palvelun tarjoaja: Luonnollinen henkilö taikka julkinen tai yksityinen oikeushenkilö, joka suorittaa, pitää kaupan, tarjoaa, myy tai muutoin luovuttaa tai välittää kuluttajapalveluja (KuTuL 3 § 1 mom. 4. kohta). Palvelun tarjoaja vastaa palvelun tuottamisesta kyseisessä kohteessa ja voi olla esimerkiksi yksityinen henkilö, yritys, kunta, rekisteröity yhdistys tai seurakunta. Palvelun tarjoajasta voidaan käyttää myös nimitystä toiminnanharjoittaja. *Palvelun tarjoajalla ei kuitenkaan tarkoiteta luonnollista henkilöä, joka ... tarjoaa palvelua ... muussa kuin elinkeinotoiminnassa eikä yhdistystä tai muuta yhteisöä siltä osin kuin se tarjoaa palveluja jäsenilleen muussa kuin elinkeinotoiminnassa.* (KuTuL 3 § 2 ja 3 mom.)

Palvelun välittäjä: Palvelun välittäjänä pidetään tahoa, joka tarjoaa kuluttajille esimerkiksi useiden eri palvelun tarjoajien tuottamista aktiviteeteista koottuja paketteja. Palvelun välittäjän vastuulla on varmistaa, että alihankkijoiden toteuttama palvelukokonaisuus on turvallinen. Välittäjä ei ole velvollinen laatimaan KuTuL 7 §:n mukaista turvallisuusasiakirjaa, ellei se itse tuota 7 §:ssä mainittua palvelua. Välittäjän on kuitenkin varmistettava, että alihankkijat noudattavat lainsäädännön vaatimuksia. Välittäjä voi olla esimerkiksi matkailupaketin kokoava matkatoimisto tai hotelli.

Pelastussuunnitelma: Pelastustoimen lainsäädännön [pelastuslaki (379/2011) 15 ja 16 § sekä pelastustoimiasetus (407/2011) 1, 2 ja 3 §] edellyttämä pelastussuunnitelma. Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön edellyttämä turvallisuusasiakirja voidaan yhdistää pelastussuunnitelmaan, jos se on tarkoituksenmukaista. Yhdistetyn asiakirjan on täytettävä molempien lainsäädäntöjen vaatimukset.

Rinne- ja erityissuorituspaikkaopasteet: Laskettelijoiden opastamiseen ja varoittamiseen käytettävät opastekyltit tai muut vastaavat opasteet.

Rinnekuone: Laskettelurinteiden kunnostukseen ja huoltoon tarkoitettu, moottorikäyttöinen, hytillinen tela- tai pyöräajoneuvo taikka muu vastaava raskas ajoneuvo. Se voi olla varustettu lisälaitteilla eri käyttötarkoituksiin sekä useiden henkilöiden kuljettamiseen kabiinilla tai muulla tavoin.

Riski: Riski koostuu tapahtuman todennäköisyyden ja seurausten vakavuuden tulosta. Riski on sitä suurempi, mitä suurempi on onnettomuuden tapahtumistodennäköisyys ja mitä vakavammat tapahtuneen onnettomuuden aiheuttamat seurausvaikutukset ovat (HE 99/2010 vp).

Riskien arviointi: Riskinarvioinnissa arvioidaan epäsuotuisan tapahtuman esiintymistodennäköisyys ja sen seurausten vakavuusaste (HE 99/2010 vp). Riskien arviointi on osa KuTuL 5 §:n mukaista toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuutta. *Riskinarvioinnilla* tarkoitetaan *vaarojen tunnistamista sekä riskien suuruuden määrittämistä ja niiden merkityksen arvioimista turvallisuudelle* (KuTuL 3 § 1 mom. 6. kohta.). Riskien arviointi on laaja-alaista ja järjestelmällistä vaarojen, terveyshaittojen ja muiden epäsuotuisten tapahtumien tunnistamista sekä riskien suuruuden määrittämistä ja niiden merkityksen arvioimista turvallisuudelle, terveydelle ja omaisuudelle.

Ski Patrol: koulutettu rinneruuhenshenkilö.

Toiminnanharjoittaja: *toiminnanharjoittajalla* tarkoitetaan kuluttajaturvallisuuslaissa *tavarantoimittajaa ja palvelun tarjoajaa*. (KuTuL 3 § 1 mom. 5. kohta.)

Turva-aita ja -verkko: Aita tai verkko, jonka tarkoituksena on pysäyttää laskettelija törmäystilanteessa. Aidan ja verkon on tarkoitus samanaikaisesti sekä herättää huomiota että varoittaa laskettelijaa.

Turvallisuus: Kuluttajapalvelu ei saa olla KuTuL 10 §:ssä tarkoitettulla tavalla vaarallinen kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. Laskettelupalvelusta ei saa aiheutua vaaraa tai haittaa palvelun asiakkaalle eikä sen vaikutuspiirissä oleville muille henkilöille, kuten sivullisille ja ohikulkijoille. Toiminta on turvallista, jos siihen liittyvät riskit ovat hyväksyttävissä. Turvallisuudella tarkoitetaan kokonaisvaltaista fyysistä ja psyykkistä turvallisuutta siten, ettei kenellekään aiheudu loukkaantumisen, sairastumisen tai vammautumisen vaaraa.

Turvallisuusasiakirja: KuTuL 7 §:ssä veloitetaan 7 §:ssä mainitut toiminnanharjoittajat laatimaan kirjallinen turvallisuusasiakirja (suositeltavaa myös muille toiminnanharjoittajille). Turvallisuusasiakirja on toiminnanharjoittajan työkalu palveluun liittyvien turvallisuusasioiden järjestämisessä ja kirjaamisessa sekä keskeinen osa omavalvontaa. Turvallisuusasiakirjan tulee sisältää *suunnitelman vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville* (KuTuL 7 § 1 mom.). Turvallisuusasiakirjan sisällöstä on säädetty tarkemmin turvallisuusasiakirja-asetuksessa (1110/2011).

Turvallisuussuunnitelma: Kuluttajaturvallisuusvalvonnassa turvallisuussuunnitelmalla tarkoitetaan toiminnanharjoittajan laatimia ohjeita yksittäisten toimintojen ja suorituspaikkojen turvalliseen toimintaan. Turvallisuussuunnitelmat on sisällytettävä turvallisuusasiakirjaan.

Turvapehmuste: Pehmuste, jonka tarkoituksena on estää laskettelijan loukkaantuminen ja vammautuminen törmäyksessä. Turvapehmusteen on tarkoitus samanaikaisesti sekä herättää huomiota että varoittaa laskettelijaa.

Vaara: Vaara ja riski ovat eri asioita. Kuluttajapalveluissa vaara koostuu kuluttajan tai kuluttajaan rinnastettavan henkilön taikka palvelun vaikutuspiirissä olevan muun henkilön terveyteen tai omaisuuteen kohdistuvista tekijöistä. Vaaran suuruus eli mahdollisen onnettomuuden seurausvaikutukset ovat riippuvaisia muun muassa siitä, kuinka paljon ihmisiä tai omaisuutta on vaarassa onnettomuuden tapahtuessa ja miten vakavia seuraukset ovat (HE 99/2010 vp). Kuluttajaturvallisuuslain 10 § on esitetty terveydelle ja omaisuudelle vaarallisena pidettäviä tekijöitä.

3 Laskettelupalveluiden kokonaisturvallisuus ja toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuus

Laskettelupalvelu tai siihen osallistuminen ei saa olla KuTuL 10 §:ssä tarkoitetulla tavalla vaarallinen kenenkään terveydelle tai omaisuudelle. *Terveydelle vaarallisena pidetään ... kuluttajapalvelua, joka suorittamistapaansa liittyvän vian tai puutteellisuuden tai palvelussa käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden taikka palvelusta annettujen totuudenvastaisten, harhaanjohtavien tai puutteellisten tietojen vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle* (KuTuL 10 § 1 mom. 2. kohta.). *Omaisuudelle vaarallisena pidetään ... kuluttajapalvelua, joka voi edellä mainittujen seikkojen vuoksi vahingoittaa omaisuutta* (KuTuL 10 § 2 mom.).

Toiminnanharjoittajan on tunnettava palvelunsa ja hänellä tulee olla riittävä koulutus, kokemus ja osaaminen laskettelupalvelun järjestämiseksi turvallisesti. KuTuL 5 §:ssä säädetty huolellisuusvelvollisuus koskee kaikkia toiminnanharjoittajia. Toiminnanharjoittaja vastaa laskettelupalvelun turvallisuudesta koko palvelun ajan (esim. hiihtohissit, laskettelurinteet ja hiihtokoulut). Hänellä on velvollisuus estää tai keskeyttää laskettelukeskuksen tai sen osan käyttö, jos siitä aiheutuu vaaraa kuluttajan turvallisuudelle.

Muut laskettelukeskuksen palvelut (esim. moottorikelkkasafarit ja maastohiihtopalvelut) tulee suunnitella siten, etteivät ne aiheuta vaaraa laskettelupalveluita käyttäville tai muille henkilöille. Vastaavasti laskettelupalvelut eivät saa aiheuttaa vaaraa muille laskettelukeskuksen palveluille.

Toiminnanharjoittajan on varauduttava riskeihin toimintansa luonteen ja laajuuden edellyttämällä tavalla. Lain mukaan *toiminnanharjoittajan on olosuhteiden vaatiman huolellisuuden ja ammattitaidon edellyttämällä tavalla varmistauduttava siitä, että kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta ei aiheudu vaaraa kenenkään terveydelle tai omaisuudelle* (KuTuL 5 §). Lisäksi huolellisuusvelvollisuuteen kuuluu, että *toiminnanharjoittajalla on oltava riittävät ja oikeat tiedot kulutustavarasta tai kuluttajapalvelusta, ja hänen on arvioitava niihin liittyvät riskit* (KuTuL 5 §).

Laskettelupalvelun on oltava joka hetki turvallinen sekä valvottavissa. Laskettelupalveluiden turvallisuuden kannalta merkittäviä seikkoja ovat muun muassa osallistujarakenne (esim. lapset, nuoret, ikääntyneet tai liikuntarajoitteiset henkilöt) ja asiakkaiden lukumäärä. Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan toiminnanharjoittajan on etukäteen arvioitava laskettelupalveluun yhtäaikaaisesti osallistuvien asiakkaiden enimmäismäärä eri olosuhteissa. Hissien kapasiteetti ei automaattisesti ole sama kuin laskettelupalvelun enimmäiskapasiteetti. Asiakkaiden enimmäismäärä voi poiketa hissien maksimikapasiteetista mm. tilanteissa, joissa rinteissä on käynnissä erityistoimintoja, vain osa rinnekapasiteetista on käytössä tai meneillään on yleisötilaisuus.

Toiminnanharjoittajan on etukäteen selvitettävä laskettelupalvelun eri osien turvallisuuden kannalta olennaiset ikä-, kunto-, kokemus- tai muut vaatimukset ja rajoitukset, jotka merkitään turvallisuusasiakirjaan (esim. ikärajoitukset hisseissä, rinteiden vaativuustaso). Lisäksi huolellisuusvelvollisuuteen sisältyy velvollisuus varmistua laskettelupalvelussa käytettävien tilojen, rakenteiden, välineiden, reittien, koneiden, laitteiden, varusteiden ja henkilönsuojainten turvallisuudesta. On huomioitava, että köysiratoja koskeissa standardeissa esitetty turvallisuustaso ei aina välttämättä ole riittävä Suomen erityisolosuhteisiin eivätkä standardit huomioi asiakasturvallisuutta kaikilta osin.

Laskettelurinteiden yleistä turvallisuutta arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota rinteiden kuntoon, etenkin lumipeitteen paksuuteen ja rinteessä mahdollisesti oleviin jäisiin alueisiin. Palvelun tarjoamiselle ja suorittamiselle on määriteltävä olosuhderajoitukset huomioiden vallitsevat maasto-, ympäristö- ja sääolosuhteet sekä ohjaajien lukumäärä (esim. sateen tai pakkasen aiheuttama liukkaus, lumen sulaminen, kova pakkaneen ja heikot valaistusolosuhteet).

Toiminnanharjoittajalla tulee myös olla selkeät toimintaohjeet sen varalle, että olosuhteet muuttuvat palvelun aikana (esim. kova lumipyry, tuuli, sumu ja sähkökatkokset). Rinteiden ulkopuolelle suuntautuviissa opasteuissa retkissä on lisäksi erityisesti kiinnitettävä huomiota poikkeavien olosuhteiden aiheuttamaan vaaraan (esim. lumivyöryt ja kova lumipyry). Olosuhderajoitukset ja toimintaohjeet olosuhteiden muuttuessa tulee merkitä turvallisuusasiakirjaan ja niiden tulee olla koko henkilökunnan tiedossa.

Toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuuden mukaisesti ja osana riskien arviointia määrittää selkeä raja päihteiden käytön suhteen. Päihteiden vaikutuksen alaisena laskettelupalveluun osallistuminen lisää onnettomuusvaaraa. Jos päihteiden käyttö on ehdottomasti kiellettyä, siitä tulee ilmoittaa asiakkaille selkeästi. Päihteiden käyttökielto voidaan esittää esimerkiksi rinneturvallisuusohjeissa sekä kirjallisesti että kuvallisesti.

Henkilökunnalle on lisäksi syytä laatia toimintaohjeita sellaisten tilanteiden varalle, joissa rinteessä havaitaan harjoitettavan vaaraa aiheuttavaa toimintaa (esim. laskettelurinteessä on pulkkailijoita tai laskettelijat eivät noudata annettuja ohjeita). Toiminnanharjoittajalla on syytä myös olla selkeät toimintaohjeet sen varalle, että kalustoa ja henkilöstöä irrotetaan toimintaan onnettomuustilanteissa tai sidotaan pelastustehtäviin.

4 Turvallisuusasiakirja

4.1 Yleistä

Kuluttajaturvallisuuslain 7 §:ssä mainittu toiminnanharjoittaja on velvollinen laatimaan toimintaansa koskevan kirjallisen turvallisuusasiakirjan. Turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus on sillä toiminnanharjoittajalla, joka toteuttaa tai suorittaa kyseisen palvelun. Turvallisuusasiakirja täytyy olla laadittuna ennen palvelun tarjoamisen aloittamista.

Kirjallisen turvallisuusasiakirjan laatimisvelvollisuus koskee myös sellaisia toiminnanharjoittajia, jotka ovat aloittaneet palvelun tarjoamisen ennen KuTuL:n voimaantuloa. Näistä palveluista on tullut olla laadittuna turvallisuusasiakirja 1.7.2012 mennessä.

Turvallisuusasiakirjan tarkoituksena on olla yksinkertainen ja helppokäyttöinen väline ohjaamaan toiminnanharjoittajaa turvallisuusnäkökohtien huomioon ottamisessa käytännön toiminnassa. Turvallisuusasiakirjan tulee sisältää suunnitelma vaarojen tunnistamiseksi ja riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Turvallisuusasiakirjassa on otettava huomioon palvelun luonne ja toiminnan laajuus (KuTuL 7 § 1 ja 4 mom.). Turvallisuusasiakirjan sisällöstä on säädetty tarkemmin turvallisuusasiakirja-asetuksessa.

Kunkin toiminnanharjoittajan tulee tehdä turvallisuusasiakirjasta omaan toimintaansa ja toimintaympäristönsä sopiva. Turvallisuusasiakirjaan sisällytetään vain sellaiset asiat, joita kyseessä oleva toiminta edellyttää. Asiakirjan laajuus mitoitetaan tarjottavien palveluiden mukaan. Ulkopuolisen asiantuntijan käyttäminen apuna

turvallisuusasiakirjan laadinnassa on mahdollista, jos asiakirjan laatiminen edellyttää jossain kohtaa erityisasi-
antuntijan näkemystä. Viime kädessä toiminnanharjoittaja tuntee itse parhaiten palvelunsa ja vastaa sekä pal-
velun turvallisuusjärjestelyistä että turvallisuusasiakirjan sisällöstä.

Turvallisuusasiakirjan tulee kattaa laskettelukeskustoiminta kokonaisuudessaan. *Palvelun tarjoaja, joka tarjoaa monenlaisia palveluja* (esim. useita aktiviteetteja laskettelukeskuksen yhteydessä) *taikka samaa palvelua useassa paikassa, voi laatia palveluille yhteisen turvallisuusasiakirjan, jossa tarpeen mukaan esitetään palvelun turvallisuusasioihin liittyvät erityispiirteet* (KuTuL 7 § 3 mom.). Tällöin turvallisuusasiakirjan tulee sisältää eri palveluita tai useita paikkoja koskevat osiot ja niissä on tarpeen mukaan esitettävä kunkin palvelun tai paikan kannalta turvallisuuteen liittyvät asiat. Yhteinen turvallisuusasiakirja ei saa heikentää turvallisuussuunnittelun yksityiskohtaisuutta, tasoa, laatua, käytäntöön viemistä tai tietojen ajantasaisuutta verrattuna siihen, että kustakin palvelusta tai paikasta olisi laadittu oma turvallisuusasiakirja. Jos laskettelupalvelu koostuu useammasta toiminnasta tai suorituspaikasta, voi olla tarpeen laatia turvallisuusasiakirjan liitteeksi kirjalliset ohjeet (ns. turvallisuussuunnitelmat) yksittäisten toimintokokonaisuuksien osalta (esimerkiksi koskien rinteiden kesäkäyttöä tai erityissuorituspaikkoja).

Jos samaa palvelua varten on muun lain nojalla laadittava pelastus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, ... turvallisuusasiakirjaa ei tarvitse laatia, vaan turvallisuusasiakirjassa selvitettäviä tietoja vastaavat tiedot voidaan koota muun lain nojalla laadittavaan suunnitelmaan (KuTuL 7 § 2 mom.). Esimerkiksi pelastustoimen lainsäädännössä edellytetään, että toiminnanharjoittaja laatii pelastussuunnitelman. Kattavasti laaditussa pelastussuunnitelmassa käsitellään monilta osin samoja asioita kuin turvallisuusasiakirjassa. Nämä turvallisuuteen liittyvät suunnitelmat voi olla tarkoituksenmukaista yhdistää. Toiminnanharjoittajan on kuitenkin varmistuttava siitä, että turvallisuusasiakirja täyttää sille kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä asetetut vaatimukset myös silloin, kun se on yhdistetty muun lainsäädännön mukaiseen pelastus-, valmius- tai muuhun vastaavaan suunnitelmaan. Hyvänä menettelynä on kirjata tällaiseen yhdistettyyn asiakirjaan ylös kaikki säädökset, joiden vuoksi se on laadittu.

Turvallisuusasiakirja on *pidettävä ajan tasalla* (KuTuL 7 § 4 mom.), joten sitä on päivitettävä olosuhteissa tapahtuvien muutosten myötä. Päivittämistä vaativia muutoksia ovat muun muassa uudet suoritus- ja toimintapaikat sekä toimitilat, uudet laitteet ja koneet sekä toimintatapojen muutokset. *Turvallisuusasiakirja on näytettävä ja toimitettava valvontaviranomaiselle tämän sitä pyytäessä* (KuTuL 7 § 6 mom.).

4.2 Sisältö

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan:

1 §

Turvallisuusasiakirja on laadittava siten, että se on riittävän kattava ja yksityiskohtainen ottaen huomioon toiminnan luonne ja laajuus.

2 §

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä, jollei se ole erityisestä syystä kohteena olevan palvelun osalta tarpeellonta:

- 1) *palvelun tarjoajan nimi, kotipaikka ja yhteystiedot;*
- 2) *turvallisuusasioista vastaavat;*

- 3) ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset;
- 4) toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi;
- 5) ohjeet erilaisia 3 kohdan mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten;
- 6) palvelun tarjoamisessa mukana olevien turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset;
- 7) palvelussa käytettävät tilat, rakenteet, välineet, reitit, eläimet, henkilönsuojaimet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset;
- 8) palvelun tarjoamiseen liittyvät olosuhderajoitukset;
- 9) palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa sekä palveluun osallistuvien terveydentilaa, fyysistä kuntoa, kokemusta, koulutusta ja muita vastaavia seikkoja koskevat vaatimukset;
- 10) palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet;
- 11) miten erilaiset onnettomuus-, vaara-, ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä;
- 12) menettely kuluttajaturvallisuuslain 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi;
- 13) miten suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan palvelun tarjoamisessa mukana olevien tietoon;
- 14) mitä kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista annettussa valtioneuvoston asetuksessa (613/2004) säädettyjä tietoja annetaan palveluun osallistuville ja palvelun vaikutuspiirissä oleville ja miten nämä tiedot annetaan.

Turvallisuusasiakirjassa on tarpeen mukaan otettava huomioon myös kohteen tai sen rakenteen tavanomaisesta poikkeava käyttö.

Turvallisuusasiakirjassa on kuitenkin aina selvitettävä ... ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset sekä ohjeet kyseisiä ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten (turvallisuusasiakirja-asetus 2 § 1 mom. 3. ja 5. kohta.). Lisäksi turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi (turvallisuusasiakirja-asetus 2 § 1 mom. 4. kohta.). Erilaisten hätätilanteiden varalle tulee siten olla kirjalliset toimintaohjeet.

Esimerkki turvallisuusasiakirjan sisällöstä ja siinä huomioitavista seikoista on liitteessä 1. Ohje turvallisuusasiakirjan laatimiseksi löytyy myös Tukesin verkkosivuilta osoitteesta www.tukes.fi.

4.3 Riskien arviointi

Kattava riskinarviointi on turvallisuussuunnittelun lähtökohta. Se edellyttää toimintaan liittyvien vaarojen tunnistamista ja suunnitelmaa riskien hallitsemiseksi sekä niistä tiedottamiseksi palvelun tarjoamisessa mukana oleville. Kirjallinen riskien arviointi tulee sisällyttää turvallisuusasiakirjaan. Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti tunnettava ja arvioitava laskettelupalveluihin liittyvät riskit ja varauduttava niihin (esim. mitä vaaroja ns. yläasemalla hiihtohissistä poistumiseen ja laskettelurinteestä toiseen siirtymiseen liittyy ja miten vaara voidaan poistaa). Riskien arvioinnissa voidaan käyttää apuna KuTuL 11 §:ssä lueteltuja kuluttajapalvelun vaarallisuuden arvioinnissa käytettäviä perusteita (yhdenmukaistetut standardit, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, muut kansainväliset tai kansalliset standardit, Euroopan komission suositukset, valvontaviranomaisten ohjeet ja suositukset, käytännösäännöt sekä nykyinen tieto ja tekniikka).

Riskien arvioinnissa ja hallinnassa:

- tunnistetaan mitä vaaroja toimintaan liittyy, missä tilanteissa vaaroja voi esiintyä ja millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia toiminnassa voi tapahtua (esim. laskettelijoiden jääminen kovassa pakkasessa ja viimassa hiihtohissiin hissien vikaantumisen tai sähkökatkon seurauksena, lumivyöry rinnealueella tai rinteiden ulkopuolelle suuntautuissa opastetuissa retkissä, laskettelijoiden kaatuminen tai törmäminen rinteessä tai hyppyreissä),
- arvioidaan vaaran esiintymisen todennäköisyys (epätodennäköinen, mahdollinen tai todennäköinen) ja seuraus (vähäinen, haitallinen tai vakava, esim. mustelma, luun murtuminen tai pysyvä vamma/kuolema),
- toteutetaan toimenpiteet vaarojen poistamiseksi, riskien pienentämiseksi sekä tapaturmien ja onnettomuuksien ennaltaehkäisemiseksi (esim. rinteiden kunnosta ja rakenteista huolehtiminen) sekä
- varaudutaan mahdollisiin onnettomuustilanteisiin ja luodaan valmiudet toimia erilaisissa hätätilanteissa.

Riskien arvioinnin avulla voidaan suunnitelmallisesti ennaltaehkäistä mahdollisten tapaturmien ja onnettomuuksien syntymistä. Toiminnanharjoittajan itse suorittama riskien arviointi auttaa tunnistamaan toiminnan turvallisuuden kannalta merkitykselliset asiat ja kehittämään palvelun kokonaisturvallisuutta sekä turvallisuushakuista toimintatapaa.

4.4 Velvollisuus ilmoittaa viranomaisille vaaran aiheutumisesta

Kaikkia toiminnanharjoittajia koskee KuTuL 8 §:ssä säädetty ilmoitusvelvollisuus, jos palvelusta havaitaan aiheutuvan vaaraa. *Jos toiminnanharjoittaja saa tietoonsa ..., että ... kuluttajapalvelusta aiheutuu vaaraa jonkun terveydelle tai omaisuudelle (esim. on tapahtunut onnettomuus, vakava vaaratilanne tai läheltä piti -tilanne), hänen on ilmoitettava tästä välittömästi Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle. Toiminnanharjoittajan on samalla ilmoitettava, mihin vaaran poistamiseksi tarvittaviin toimenpiteisiin hän on jo ryhtynyt vaaran takia (KuTuL 8 § 1 mom.).*

Tukesille ei kuitenkaan ole tarpeen tehdä niin sanottua koonti-ilmoitusta palvelun suorittamisessa talven tai vuoden aikana tapahtuneista vähäisistä onnettomuuksista, jotka kirjataan onnettomuuskirjanpitoon.

Vaarasta ilmoittaminen on sekä toiminnanharjoittajien että valvontaviranomaisten etu. Ilmoitusten ja tapausraporttien perusteella valvontaviranomaiset saavat tietoa vaarallisista kuluttajapalveluista ja voivat varmistua, että toiminnanharjoittaja on tehnyt tarvittavat toimenpiteet vaaran poistamiseksi. Lisäksi ilmoitusten ansiosta palveluiden turvallisuuden parantamiseen voidaan vaikuttaa muun muassa laatimalla alakohtaisia turvallisuusohjeita.

Lisäksi muissa säännöksissä asetetaan toiminnanharjoittajalle erilaisia ilmoitusvelvollisuuksia. Esimerkiksi lain työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006) mukaan työnantajan tulee ilmoittaa työntekijälle tapahtuneet vakavat onnettomuudet työsuojeluviranomaiselle ja poliisille.

4.5 Onnettomuuskirjanpito

Toiminnanharjoittajan on pidettävä onnettomuuskirjanpitoa, joka sisältää tapahtuneiden onnettomuuksien lisäksi vakavat läheltä piti -tilanteet. Onnettomuuskirjanpitoon kirjataan myös sellaiset tapahtuneet vaaratilanteet, joista ei tarvitse tehdä KuTuL 8 §:n mukaista ilmoitusta valvontaviranomaiselle. Onnettomuuskirjanpito on osa turvallisuusasiakirjaa sekä toiminnanharjoittajan omavalvontaa.

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan *turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... miten erilaiset onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämiseksi* (turvallisuusasiakirja-asetus 2 § 1 mom. 11. kohta.). Onnettomuuksien ja niiden syiden tutkinta ja analysointi antaa pohjaa riskien arvioinnille sekä laskettelupalveluiden turvallisuusjärjestelmän ja -toiminnan kehittämiseksi.

Onnettomuuskirjanpito auttaa toiminnanharjoittajaa edistämään omaa liiketoimintaansa sekä helpottaa lisätietojen antamisessa, jos onnettomuutta täytyy selvittää jälkikäteen. Onnettomuuskirjanpidon kautta tiedot ovat myös tarvittaessa viranomaisten ja vakuutusyhtiöiden saatavilla. Viranomainen voi pyytää onnettomuuskirjanpidon nähtäväkseen muun muassa tarkastuksen yhteydessä.

Apuna onnettomuuksien dokumentoinnissa voidaan käyttää tapausilmoituslomaketta, johon merkitään sekä asiakkaille että työntekijöille tapahtuneet onnettomuudet ja läheltä piti -tilanteet sekä niiden seuraukset. Toiminnanharjoittaja voi itse laatia tapausilmoituslomakkeen, johon merkitään muun muassa tietoja vahingoittuneesta, itse vahinkoon liittyvät tiedot (aika, paikka ja vamman aiheuttaja), vamman laatu, tiedot vahingon tapahtumisesta ja syistä sekä tapahtuman jälkeiset parannus- ja korjaustoimenpiteet.

Toiminnanharjoittajan tulee ohjeistaa kaikkia palvelun tarjoamisessa mukana olevia pitämään kirjaa onnettomuuksista. Toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuutensa nojalla seurata jatkuvasti turvallisuustilannetta kirjausten tai lomakkeiden tietojen perusteella ja ryhtyä toimenpiteisiin heti, jos siihen on aihetta. Oma-valvonnassa on keskeistä seurata onnettomuuskirjanpitoa säännöllisesti ja havainnoida vaaranpaikkoja, joissa tapahtuu usein samantyyppisiä onnettomuuksia. Esimerkki tapausilmoituslomakkeesta on liitteessä 6.

4.6 Turvallisuusasiakirjan läpikäyminen ja kertaaminen henkilökunnan kanssa

Palvelun tarjoajan on varmistauduttava siitä, että kaikki palvelun tarjoamisessa mukana olevat tuntevat turvallisuusasiakirjan sisällön (KuTuL 7 § 5 mom.). Turvallisuusasiakirja tulee käydä läpi jokaisen henkilökuntaan kuuluvan, myös mahdollisten sijaisten, kausi- ja vapaaehtoistyöntekijöiden sekä hiihtokoulun henkilöstön, kanssa. On suositeltavaa, että jokainen henkilökuntaan kuuluva varmentaa turvallisuusasiakirjan sisällön ymmärtämisen päivätyllä allekirjoituksellaan.

Turvallisuusasiakirja tulee säilyttää helposti löydettävässä paikassa ja henkilökunnan on syytä tietää sen sijainti. *Tarvittaessa palvelun tarjoajan on järjestettävä palvelun tarjoamisessa mukana oleville koulutusta* (KuTuL 7 § 5 mom.). Huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti toiminnanharjoittajan tulee kerrata henkilökunnalle turvallisuusasiakirjan sisältö säännöllisesti, jotta henkilökunta osaa sen mukaisen toiminnan. Myös koulutuksista ja kertauksista on hyvä pitää kirjaa, ja merkitä turvallisuusasiakirjaan niissä mukana olleet henkilöt sekä päivämäärät.

5 Asiakkaat

5.1 Palvelusta annettavat tiedot

Toiminnanharjoittajan on selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla annettava palveluun osallistuville kaikki tarvittavat tiedot, jotta he pystyvät arvioimaan kuluttajapalveluihin liittyvät vaarat (KuTuL 9 § 1 mom.). Toiminnanharjoittajan on kerrottava palveluun liittyvän vaaran torjumisen ja ehkäisemisen kannalta tarpeelliset käyttö- ja toimintaohjeet sekä varoitukset ja muut vastaavat tiedot. Tiedot eivät saa olla turvallisuuden kannalta to- tuudenvastaisia, harhaanjohtavia tai puutteellisia.

Tietojen antamisesta säädetään tarkemmin tietojenantoasetuksessa. Tietojenantoasetuksen 10 §:ssä sääde- tään kuluttajapalvelusta terveydelle tai omaisuudelle aiheutuvan vaaran torjumiseksi tarpeellisten ennakkotie- tojen antamisesta. Säännöksen mukaan tällaisia tietoja ovat muun muassa:

- palvelun vaativuustaso (esim. rinteiden vaativuusmerkinnät, ks. liite 5),
- kuluttajan terveydentilaa ja muita henkilökohtaisia ominaisuuksia koskevat vaatimukset ja rajoitukset (esim. ikä- ja pituusrajoitukset),
- tarpeellinen valmistautuminen palveluun sekä vaadittava ennako-osaaminen tai taitotaso (esim. osallistuminen hiihtokouluun),
- tarpeelliset varusteet (esim. asianmukainen vaatetus),
- tiedot erityistoimintoihin sisältyvistä riskeistä (esim. off-piste-retket),
- tarpeelliset toiminta- ja käyttäytymisohjeet palvelun suorittamisen aikana (esim. Suomen Hiihtokeskus ry:n rin- nesäännöt, kapula-, ankkuri-, tuoli- ja gondolihiissiohjeet ja koneita rinteissä -ohjeet),
- opastus tarvittavien henkilönsuojaimien käyttämiseen (esim. laskettelukypäriä),
- toimintaohjeet, hätätilanneohjeet ja ohjeet toiminnan keskeyttämiseksi,
- turvallisuudesta vastaava henkilö tai henkilöstö.

Tietojenantoasetuksen 11 §:ssä puolestaan säädetään tietojen selkeydestä ja ymmärrettävyydestä. Tietoja an- nettaessa *on otettava huomioon kuluttajien perehtyneisyys kysymyksessä olevaan palvelukseen, kyky omaksua ohjeita sekä tarvittaessa palvelukseen osallistuvien erityisryhmien tarpeet (tietojenantoasetus 11 § 1 mom.).* Erityistä huomiota on kiinnitettävä muun muassa nuoren tai kokemattoman henkilön ohjeistamiseen.

Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti tunnettava palvelunsa ja pystyttävä arvioi- maan, mitkä tiedot ovat tarpeellisia asiakkaiden turvallisuuden kannalta. Tarjolla olevat palvelut ja olosuhteet tulee kuvata asiakkaille niin hyvin, että he pystyvät arvioimaan oman kykynsä ja mahdollisuutensa niiden käyt- tämiseen. Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että kuluttajille annetaan kaikki turvallisuuden kannalta tarpeelli- set tiedot ja että he ovat tietoisia palveluun sisältyvistä riskeistä. Turvallisuusasiakirjaan on merkittävä, mitä tietoja annetaan palveluun osallistuville sekä muille palvelun vaikutuspiirissä oleville ja miten kyseiset tiedot annetaan.

Tiedot on annettava kirjallisesti, jollei erityisistä syistä muunlainen tiedonanto ole tarkoituksenmukaisempaa (tietojenantoasetus 11 § 2 mom.). Jotkin tiedot voi olla tarpeen antaa myös suullisesti. Laskettelukeskuksissa on usein tarpeellista ja tarkoituksenmukaista käyttää kirjallisten ja suullisten ohjeiden lisäksi kuvallisia viestejä ja symboleja. Opasteita käsitellään tarkemmin ohjeen kohdassa 10.3.

Annettavien tietojen kielivaatimuksista ei ole nimenomaisesti säädetty kuluttajapalveluiden osalta. Toiminnanharjoittaja on vastuussa siitä, että tiedot annetaan sellaisilla kielillä, joita asiakasryhmät ymmärtävät. On suositeltavaa, että ohjeet ovat vähintään suomen- ja ruotsin kielellä sekä tarvittaessa muilla kielellä. Kielikysymykset eivät saa aiheuttaa turvallisuusriskejä. Toiminnanharjoittaja ei saa tarjota laskettelupalveluita sellaisille asiakkaille, jotka eivät esimerkiksi kielitaitonsa vuoksi ymmärrä tarpeellisia turvallisuusohjeita.

Henkilökunnan tulee huolellisuusvelvollisuutensa nojalla varmistaa, että kaikki asiakkaat ovat saaneet ja ymmärtäneet annetut ohjeet ja säännöt sekä toimintaohjeet mahdollisia hätä- ja ongelmatilanteita varten. Hyvä menettelynä pidetään, että ohjeet ja muut säännöt ovat selvästi esillä sellaisessa paikassa, että ne ovat helposti nähtävissä ja asiakas voi tutustua niihin ennen palvelua ja sen aikana (esim. kirjallisesti tai kuvin opasteissa, varoitustauluissa ja rinteissä olevissa opastauluissa).

Asiakkaalle on jo ennakolta tarpeen antaa sellaiset tiedot, joiden perusteella hän voi itse arvioida, voiko hän, ja millä edellytyksin, osallistua palveluun turvallisesti (esim. rinteiden vaativuusmerkinnät). Etenkin valmistautumista, fyysistä tai psyykkistä kuntoa tai taitoa vaativiin palveluihin osallistuville on syytä toimittaa ennakotietoa. Asiakkaalle on tarpeen jo sopimuksen tekovaiheessa (esim. kun hän ostaa rannelipun) kertoa mahdollisista vaatimuksista ja rajoituksista. Mikäli esimerkiksi jonkin henkilönsuojaimen käyttäminen on pakollista, asiakkaalle on kerrottava tästä (esim. laskettelukupäriä lapsille hiihtokoulussa).

Tämän ohjeen lisäksi Tukes on laatinut ohjeen kulutustavaroista ja kuluttajapalveluista annettavista tiedoista, jossa käsitellään laajemmin kuluttajapalveluista annettavia tietoja.

5.2 Palvelun markkinointi ja mainonta

Kuluttajaturvallisuuslainsäädännön lisäksi toiminnanharjoittajan on huomioitava kuluttajansuojalain (38/1978) säännökset. Kuluttajansuojalain mukaan *markkinointi ei saa olla hyvän tavan vastaista eikä siinä saa käyttää kuluttajien kannalta sopimatonta menettelyä* (kuluttajansuojalaki 2 luku 1 §). *Markkinointia pidetään hyvän tavan vastaisena, jos ... siinä suhtaudutaan hyväksyvästi toimintaan, jossa vaarannetaan terveyttä, yleistä turvallisuutta tai ympäristöä ilman, että tällaisen toiminnan esittämiseen on markkinoitavaan hyödykkeeseen liittyvää asiallista perustetta* (kuluttajansuojalaki 2 luku 2 § 1 mom. 3. kohta.).

Lisäksi *markkinoinnissa ... ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja* (kuluttajansuojalaki 2 luku 6 § 1 mom., esim. kuluttajalle syntyy tavalla tai toisella väärä käsitys tarjotun laskettelupalvelun sisällöstä tai sen hankkimiseen liittyvistä seikoista) eikä *markkinoinnissa ... saa jättää antamatta ... olennaisia tietoja* (kuluttajansuojalaki 2 luku 7 § 1 mom.). Siten oikeitakin tietoja sisältävä markkinointi voi johtaa harhaan, jos siitä jätetään pois joitakin kuluttajan kannalta merkittäviä tietoja tai esitetään tiedot epäselvästi. *Kuluttajan terveyden ja turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot on aina annettava* (kuluttajansuojalaki 2 luku 7 § 3 mom.).

Markkinointimateriaalin (esim. mainokset, esitteet ja internetmainonta) tulee kuvata realistisesti tarjottavia toimintoja ja palveluita. Markkinointimateriaalissa tulee kuvata kenelle palvelu tai tapahtuma on tarkoitettu. Markkinoinnissa esitetyn kuvamateriaalin tulisi olla todellisilta suorituspaikoilta. Markkinoinnissa ei saa yllyttää lainvastaiseen toimintaan tai sivuuttamaan turvallisuusmääräyksiä. Esimerkiksi kuvissa esiintyvillä henkilöillä tulisi olla toimintaan tarkoitettut henkilönsuojaimet.

Laskettelupalveluun liittyviä asiakkaille kuluttajaturvallisuuslainsäädännön nojalla annettavia tietoja voidaan esittää markkinointimateriaalissa, mutta pelkästään markkinointimateriaalissa esitettyjä tietoja ei pääsääntöisesti voida pitää riittävänä tietojenantotapana. Turvallisuuden kannalta tarpeelliset tiedot eivät myöskään saa sekoittaa markkinointiväittämiin.

6 Henkilökunta

6.1 Henkilökunnalle asetettavat perusvaatimukset

Turvallisuusasiakirja-asetuksen mukaan turvallisuusasiakirjaan tulee merkitä turvallisuusasioista vastaavat henkilöt. Turvallisuusasioista vastaavien henkilöiden ja heidän sijaisten nimet, yhteystiedot, tehtävät ja muut oleelliset tiedot on tärkeää olla turvallisuusasiakirjassa. Tällöin ne ovat kaikkien henkilökuntaan kuuluvien tiedossa ja helposti tarkastettavissa. Turvallisuusasioista vastaava voi olla sama henkilö kuin valtioneuvoston asetuksessa henkilökuljetukseen tarkoitetuista köysiratalaitteista (406/2008) 12 §:ssä mainittu vastaava hoitaja.

Toiminnanharjoittajan on huolellisuusvelvollisuutensa mukaisesti huolehdittava, että ammattitaitoista henkilökuntaa, kuten valvontahenkilöstöä, on riittävästi. Vallitsevat olosuhteet, toiminnan laatu ja laajuus, asiakkaiden lukumäärä sekä sääolosuhteet ja muut vastaavat tekijät on otettava huomioon arvioitaessa tarvetta valvonnan tehostamiseen. Henkilökunnan lukumäärän määrittäminen on osa toiminnanharjoittajan riskinarviointia.

Henkilökunta tulee perehdyttää ja kouluttaa tehtävänsä ja turvallisuusasioihin. Henkilöstön perehdytykseen kuuluvat muun muassa turvallisuusasiakirjan ja avunhälytysjärjestelyiden läpikäyminen sekä asiakkaiden opastukseen ja turvallisuuteen liittyvät asiat. Henkilökuntaan kuuluvien on myös syytä selkeästi erottua muusta väkijoukosta esimerkiksi vaatetuksellaan, jotta asiakkaat voivat helposti tunnistaa heidät (esim. ski patroleina toimivat henkilöt). Henkilökunnan vaatetuksen ei tarvitse olla yhtenäinen, mutta henkilökuntaan kuuluvien on hyvä olla tunnistettavissa.

Toiminnanharjoittajan tulee huolellisuusvelvollisuutensa nojalla varmistaa henkilökunnan riittävä pätevyys ja osaaminen. Kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä ei nimenomaisesti ole säädetty laskettelupalveluiden henkilökunnan pätevyys- tai koulutusvaatimuksista. Henkilökunnan osaamista arvioitaessa voidaan hyödyntää muun muassa lajiliittojen määrittelemiä pätevyysvaatimuksia. Jos toiminnanharjoittaja edellyttää henkilökunnalta tiettyjä pätevyys- tai koulutusvaatimuksia, nämä on selvitettävä turvallisuusasiakirjassa (esim. ensiapukoulutus tai Suomen Hiihdonopettajat ry:n tutkinto). Erikoisaktiiviteettien ohjaajilla on suositeltavaa olla alan pätevyystodistus. Joissain tapauksissa voi olla tarpeen arvioida henkilön todellista osaamista ja turvallisuusasenteita käytännössä.

Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että harjoittelijoilla ja määräaikaisilla työntekijöillä (kuten kausiavustajat) on riittävät edellytykset toimia turvallisesti. On suositeltavaa, että työharjoittelussa tai muissa vastaavissa työsuhteissa olevia henkilöitä sekä alaikäisiä työntekijöitä käytetään pääsääntöisesti vain varsinaisen henkilökunnan ohjauksen alaisena ja apuna. Lain nuorista työntekijöistä (998/1993) poikkeuksia lukuun ottamatta alle 18-vuotiaille ei saa antaa työtehtäviä, joihin kuuluu huomattavaa vastuuta omasta tai toisten turvallisuudesta tai jotka voivat aiheuttaa erityisen tapaturmavaaran tai terveyshaitan.

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia henkilökunnan fyysisestä ja psyykkisestä hyvinvoinnista. Mikäli esimerkiksi valvontahenkilö on liian väsynyt, hänen reagointi- ja havainnointikykynsä voi olla heikentynyt. Toiminnanharjoittajan työturvallisuusvelvoitteista säädetään tarkemmin työturvallisuuslaissa (738/2002).

Lisäksi toiminnanharjoittajan on huomioitava laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002).

6.2 Henkilökunnan ensiapu- ja pelastusvalmius

Turvallisuusasiakirja-asetuksen 2 § 1 mom. 3. ja 5. kohdan mukaan *turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä ... ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset sekä ohjeet kyseisiä ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten*. Lisäksi *turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä toimenpiteet vaaratilanteiden ehkäisemiseksi* (2 § 1 mom. 4. kohta.). Erilaisten hätätilanteiden varalle tulee siten olla kirjalliset toimintaohjeet.

Henkilökunnalla tulee olla toiminnan luonne ja laajuus huomioon ottaen riittävät ensiapu-, pelastus- ja alkusammutustaidot. Laskettelukeskuksissa tulee olla jokahetkinen ja välitön ensiapu- ja pelastusvalmius onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. On suositeltavaa, että jokaisessa työvuorossa on vähintään yksi ensiapukoulutuksen (vähintään SPR:n EA1 tai vastaavat tiedot ja taidot) saanut henkilö. Ensiapu- ja pelastustaitovaatimukset ovat suuremmat silloin, kun toiminta tapahtuu rinnealueen ulkopuolella (esim. opastetut off-piste-retket). Tällöin ohjaajien ensiaputaitona on suositeltavaa olla vähintään SPR:n EA2-tasoinen koulutus (tai vastaavat tiedot ja taidot), jos laskettelukeskuksen ensiapujärjestelyt eivät ole saatavilla riittävän tehokkaasti ja nopeasti.

Kaikkien työntekijöiden on osattava toimia hätätilanteissa. Heidän on osattava hälyttää apua ja tiedettävä erilaiset keinot avun hälyttämiseksi. Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa mahdollisuus avun hälyttämiseen esimerkiksi matkapuhelimella. Matkapuhelimen toimivuus, kuuluvuus ja akun latauksen riittävyys tulee varmistaa. Puhelimen vieressä on syytä olla kirjalliset soitto-ohjeet numeroineen ja osoitteineen sekä ajo-ohjeet hälytysajoneuvoille. Tarvittaessa on käytettävä erikoisratkaisuja, kuten radio- tai satelliittipuhelinta. Kiireellisen avun hälyttäminen tehdään aina hätäkeskuksen kautta hätänumeroon 112.

Toiminnanharjoittajan on etukäteen tärkeä suunnitella henkilöstön tehtävänjako ja johtamisvastuun määrittäminen onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. Tehtävänjako (esim. kuka hälyttää apua, antaa ensiapua, pelastaa, elvyttää ja menee opastamaan muita paikalla olijoita) on syytä saattaa kaikkien työntekijöiden tietoon ja merkitä turvallisuusasiakirjaan.

Laskettelukeskuksen oman pelastusvalmiuden vaatimuksia lisäävät pelastuslaitoksen tai sairaankuljetusyksikön pitkät toimintavalmiusaika johtuen esimerkiksi pitkistä etäisyyksistä tai pienistä voimavaroista.

6.3 Henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus

Henkilöstön turvallisuusosaamisen kannalta on tärkeää harjoitella käytännössä toimintaa erilaisissa hätä- ja onnettomuustilanteissa. Henkilökuntaa tulee kouluttaa esimerkiksi uusien tehtävien ja toimintojen vaatiman pätevyyden ja osaamisen lisäämiseksi sekä turvallisuuden varmistamiseksi.

Kaikille palvelun tuottamisessa mukana oleville on suositeltavaa järjestää säännöllisesti (esim. aina ennen laskettelukauden alkamista) turvallisuuskoulutus ja valmiusharjoitus, jolloin kerrataan käytännössä avun hälyttämistoimenpiteet, pelastus- ja sammutusvälineiden käyttö, elvytys sekä toiminta tavallisimmissa sairauskohdauksissa ja tapaturmissa. Erityisesti on syytä harjoitella pelastustoimenpiteitä ja henkilöstön yhteistoimintaa. Erikois- ja hätätilanteita on syytä harjoitella todellisissa toimintamaastoissa ja erilaisissa olosuhteissa. Harjoituksia voidaan pitää yhteistyössä esimerkiksi pelastusviranomaisten ja toisten toiminnanharjoittajien kanssa. Lisäksi on suositeltavaa, että kaikille työntekijöille annetaan peruskoulutus ensiavun antamisesta.

Henkilökuntaa tulee lisäksi jatkuvasti kouluttaa tarpeen mukaan uusien tehtävien ja toimintojen vaatiman pätevyyden ja osaamisen lisäämiseksi sekä turvallisuuden varmistamiseksi (esim. uusien rinteiden käyttöönotto sekä uudet tarjottavat palvelut). Toiminnanharjoittajan tulee myös huolehtia ensiapukoulutuksen saaneiden henkilöiden riittävästä ensiapukertauksesta (esim. SPR:n EA-kortin voimassaoloaika on 3 vuotta).

Hyvä tapa on pitää kirjaa koulutuksista ja harjoituksista, johon merkitään koulutuksen päivämäärä, aiheet ja osallistujat sekä koulutuksen tai harjoituksen vetäjä.

7 Hätätilannevalmius

7.1 Ensiapu- ja pelastusvalmius

Hätätilanteiden varalta tulee olla kirjalliset toimintaohjeet. Turvallisuusasiakirjaan on merkittävä ohjeet erilaisia ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten. Turvallisuusasiakirjassa on tarpeen käsitellä hälytysten ja kuulutusten tekemistä. Yksi osa hätätilannevalmiutta on varautuminen myös häiriökäyttäytymiseen ja paniikkitilanteisiin. Ohjeistuksesta on ilmentävä toiminta hätä- ja onnettomuustilanteissa sekä miten apu saadaan paikalle (esim. piirroksat). Ohjeista tulisi myös ilmetä toiminta onnettomuuden tai vaaratilanteen jälkeen.

Toiminnanharjoittajan on etukäteen tärkeä suunnitella henkilöstön tehtävänjako ja johtamisvastuun määrittäminen onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. Tehtävänjako (esim. kuka hälyttää apua, antaa ensiapua, pelastaa ja menee opastamaan) on syytä saattaa kaikkien työntekijöiden tietoon. Myös asiakkaille tulee kertoa hätätilanneohjeet siltä varalta, että asiakas havaitsee vaaratilanteen.

Esimerkiksi seuraavat kysymykset on syytä miettiä ja kirjata ylös etukäteen:

- työntekijöiden tehtävät onnettomuustilanteissa,
- miten apu (pelastusviranomaiset) saadaan paikalle,
- kuka tiedottaa onnettomuudesta omassa organisaatiossa, asiakkaiden omaisille sekä tiedotusvälineille,
- kuka tekee KuTuL 8 §:n mukaisen ilmoituksen Tukesille tai muun ilmoituksen toimivaltaiselle viranomaiselle kuten poliisille tai aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle),
- miten tapahtuneet onnettomuudet selvitetään, analysoidaan ja raportoidaan
- kuinka onnettomuuskirjanpito järjestetään,
- miten jälkihoito järjestetään.

Laskettelukeskuksissa tulee olla jokahetkinen ja välitön ensiapu- ja pelastusvalmius onnettomuus- ja hätätilanteiden varalle. Tämä edellyttää, että keskuksen aukioloaikana jokaisessa työvuoressa on riittävästi ensiapu- ja alkusammutustaitoista henkilökuntaa. Ensiavun järjestelyt voidaan sopia myös hoidettavaksi riittävästi ensiaputoimintaan perehtyneen ulkopuolisen tahon kanssa. Toiminnanharjoittaja vastaa kuitenkin siitä, että kohteessa on riittävä jokahetkinen ensiapu- ja pelastusvalmius.

Laskettelukeskuksissa on erityisesti kiinnitettävä huomiota siihen, että luonnonolosuhteet (esim. tuuli, kylmyys, sumu, sankka lumisade, lumivyöry ja pimeys) etenkin talvella tekevät ensiavun antamisen ja pelastamisen usein haastavaksi. Laskettelukeskuksen oman pelastusvalmiuden vaatimuksia lisäävät pelastuslaitoksen tai sairaankuljetusyksikön pitkä toimintavalmiusaika johtuen esimerkiksi pitkistä etäisyyksistä tai pienistä voimavaroista.

Toiminnanharjoittajan tulee varmistaa, että laskettelukeskukseen voidaan toimittaa apua hätätilanteiden varalle. Kohteen on oltava pelastuslaitosten tiedossa ja toiminnanharjoittajan tulisi ottaa etukäteen yhteyttä pelastuslaitokseen tarkan sijainnin määrittämiseksi. Myös mahdolliset pelastushelikopterin laskeutumispaikat tulisi selvittää. Toiminnanharjoittajan on myös hyvä selvittää etukäteen paikallisen pelastuslaitoksen todellinen toimintavalmiusaika eli aika hälytyksen tekemisestä kohteelle saapumiseen sekä toimintaresurssit.

Toimintaa hätätilanteissa on tarpeen harjoitella säännöllisin väliajoin ja pidetyistä harjoituksista pitää kirjaa.

7.2 Ensiapu- ja pelastusvälineet

Täyttääkseen huolellisuusvelvollisuutensa toiminnanharjoittajan tulee huolehtia, että palvelun toiminnoissa on mukana ja helposti saatavilla riittävä sekä toiminnan laatu huomioon ottaen sopiva ensiapu- ja pelastusvälineistö. Mukana tulee olla tarvittaessa esimerkiksi varusteet potilaan lämpimänä pitämiseen (esim. lämpöhuopa). Ensiapuvarusteisiin tulisi kuulua mahdollisten veritartuntojen varalta muun muassa kertakäyttökäsineitä ja elvytyssooja. Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä käytettävät välineet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset.

Laskettelukeskuksessa on oltava palvelun luonteeseen suhteutettuna riittävästi huollettua alkusammutuskalustoa (esim. käsisammuttimet ja sammutuspeitteet). Alkusammutuskaluston määrästä, sijoituksesta ja merkinnästä on hyvä keskustella alueen pelastusviranomaisten kanssa. Pelastuslaitos valvoo alueellaan paloturvallisuuden liittyvien velvoitteiden noudattamista.

Ensiapu- ja pelastusvälineille sekä alkusammutuskalustolle tulee olla nimetty niiden turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan. Ne tulee sijoittaa näkyvälle paikalle ja helposti saataville sekä merkitä selvästi. Välineiden tulee olla ehjiä ja ne tulee tarkastaa ja huoltaa määräajoin. Huolloista ja tarkastuksista on tarpeen tehdä huoltosuunnitelma ja pitää niistä huoltopäiväkirjaa. Lisäksi välineiden kuntoa tulee seurata päivittäin ja korjata mahdolliset puutteet niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Rikkinäiset ja käyttökelvottomat välineet tulee korjata tai poistaa käytöstä.

7.3 Evakuointivalmius

Turvallisuussuunnittelussa tulee ensiapu- ja pelastusvalmiuden lisäksi huomioida evakuointivalmius. Tässä ohjeessa evakuointivalmiudella tarkoitetaan varautumista rakennusten ja alueiden tyhjentämiseen ihmisistä sekä ihmismassojen hallintaan. Kirjallinen evakuointisuunnitelma on osa turvallisuusasiakirjaa. Suunnitelman laatiminen on erityisen tärkeää sellaisissa kohteissa, joista saattaa olla tarve poistua nopeasti. Evakuointisuunnitelma tulee laatia koskemaan muun muassa hiihtohissejä sekä laskettelukeskuksen rakennuksia. Evakuointisuunnitelmassa on huomioitava myös pelastustoimen lainsäädännön mukaiset veloitteet, kuten rakennusten palo- ja poistumisturvallisuus, uloskäytävät, pelastustiet ja palovaroittimet. Alueen pelastusviranomaisiin voi ottaa yhteyttä evakuointisuunnitelman laadintaan liittyvissä kysymyksissä.

Evakuointisuunnitelmasta tulisi ilmetä muun muassa seuraavat asiat:

- kuka päättää evakuoinnin suorittamisesta,
- miten hälytys annetaan niin, että kaikki paikalla olevat sen kuulevat ja ymmärtävät (huomioiden mm. kielikysymykset sekä toimiva kuulutusjärjestelmä, joka kattaa koko laskettelukeskuksen),
- kuka hälyttää apua paikalle (pelastusviranomaiset ja mahdollisesti naapurilaskettelukeskuksen henkilöstö),
- miten henkilökunta toimii ja ohjaa tilanteessa,
- missä poistumisreitit sijaitsevat ja mikä on niiden vetävyys (mm. uloskäytävän vähimmäisleveys),
- missä kokoontumispaikka sijaitsee,
- miten todetaan henkilöiden turvassa oleminen (esim. laskemalla henkilöiden lukumäärä evakuointialueella sekä kirjaamalla heidän nimet ylös).

Kohteen evakuointi on tarpeen suunnitella niin sanotun pahimman mahdollisen tilanteen varalta. Evakuointitilannetta suunniteltaessa ja siihen varauduttaessa on otettava huomioon sääolosuhteet. Luonnonolosuhteet evakuoinnin suorittamiselle ja avun odottamiselle voivat laskettelukeskuksessa olla huomattavan epäsuotuisat esimerkiksi kovan pakkasen, sumun, lumipyryn ja tuulen sekä pimeyden johdosta.

Muita evakuointisuunnitelmassa huomioitavia seikkoja ovat muun muassa kuinka paljon evakuoitavia henkilöitä kohteessa enimmillään voi olla, kuinka kauan heidän pelastamisensa voi pisimmillään kestää, miten jumiin jääneille ihmisille voidaan tiedottaa tilanteesta sekä pelastustoimista ja onko evakuointitaitoisia henkilöitä sekä välineitä saatavissa riittävän nopeasti avuksi. Erityisesti talvella ääriolosuhteet voivat edellyttää, että evakuointi on pystyttävä suorittamaan tarvittaessa sisätiloihinkin ja nopeammin kuin lajiliittojen ohjeissa tai standardeissa ohjeistetaan.

Palvelun tarjoamisessa mukana olevien tulee säännöllisesti harjoitella ja kehittää valmiuksia käytössä olevien evakuointimenetelmien osalta (esim. ennen laskettelukauden alkamista). Lisäksi on tärkeää varautua siihen, että evakuointitilanteessa pystytään riittävän aikaisessa vaiheessa hälyttämään paikalle pelastusviranomaiset. Usein on myös tarpeen pyytää oma-aloitteisesti apua läheisyydessä sijaitsevista muista laskettelukeskuksista. Etenkin Pohjois-Suomessa pitkien etäisyyksien takia lisäavun paikalle saaminen kestää suhteellisen kauan ja pelastusviranomaisten resurssit ovat rajalliset. On suositeltavaa, että laskettelukeskukset etukäteen selvittävät mahdollisuudet niiden väliselle nopealle yhteistyölle ja avunannolle akuuteissa hätätilanteissa. Turvallista evakuointia ei voida laskea yksin pelastusviranomaisten varaan.

Myös ihmisten käyttäytymiseen hätätilanteessa on syytä varautua. Asiallinen, viivyttämätön ja kattava tiedotus ehkäisee paniikin syntymistä. Evakuointisuunnitelmassa ja kohteen varusteissa on syytä huomioida, miten

suurille ihmisjoukoille tai loukkuun taikka pysähtyneeseen hissiin jumiin jääneille voidaan tehokkaasti tiedottaa tilanteesta ja antaa toimintaohjeita.

Hiihtohissien evakuointia käsitellään eurooppalaisessa standardissa SFS-EN 1909 (Henkilökuljetukseen tarkoitettut köysiradat. Pelastaminen ja evakuointi). Kyseisessä standardissa käsitellään hiihtohissien evakuointiin liittyviä käytäntöjä. Standardia sovellettaessa tulee kuitenkin ottaa huomioon Suomen ilmastolliset erityisolosuhteet. Erityisesti tämä koskee standardin kohdassa 6 (Tyhjentämistä ja pelastamista koskevat yleiset vaatimukset) mainittua pelastamistoimille asetettua 3,5 tunnin aikarajaa. Suomen olosuhteissa, kuten kovassa pakkasessa ja voimakkaassa tuulessa sekä pimeydessä, sitä ei voida pitää hissistä pelastamista odottavien henkilöiden turvallisuuden kannalta hyväksyttävänä. Suomen olosuhteissa jo 1,5 tuntia voi olla henkilön terveyden kannalta kriittinen odotusaika. Asiakkaat ovat pukeutuneet laskettelua varten, eivät pitkää paikalla oloa varten. Ilmassa roikuvassa tuolikorissa ihmiset ovat myös erityisen alttiina tuulen vaikutukselle. Myös esim. pimeydellä ja epätietoisuudella vallitsevasta tilanteesta tai pelastustoimen edistymisestä on psykologista vaikutusta ihmisten selviytymiseen tilanteessa. Lisäksi vieraista kulttuureista tuleville henkilöille talviolosuhteet saattavat olla vieraat. Tämän vuoksi on etukäteen suunniteltava miten pelastus hisseistä järjestetään sekä millä keinoin varmistetaan, etteivät hissiin jumiin jääneet asiakkaat palellu odottamisen aikana taikka toimi epätarkoituksenmukaisesti.

Laskettelukeskusten tulee myös varautua tilanteisiin, jossa esim. sähkökatkon johdosta kaikkien hissien moottoreiden päävoimanlähde ei ole käytettävissä ja hissit, joista asiakkaat eivät pääse pois ilman ulkopuolista apua joudutaan tyhjentämään varamenetelmin, esim. apumoottoria käyttäen. Turvallisuussuunnittelussa tulee ottaa erityisesti huomioon se, että kaikkina toiminta-aikoina on saatavilla nopeasti ja riittävästi henkilökuntaa, joka pystyy tekemään apumoottoriajon. Lisäksi on syytä ottaa huomioon, että tällainen tilanne voi tapahtua nimenomaan silloin, kun luonnonolosuhteet tekevät pelastamisen ja hissistä selviytymisen haastavaksi (pimeys, kylmyys, tuuli) ja hissit ovat täynnä ihmisiä, myös lapsia.

Onnettomuuksien torjuntaa, palontorjuntaa, terveysvaaroja ja hätäpoistumista koskevia yleisiä turvallisuusmerkkejä on esitetty esimerkiksi standardissa SFS-EN ISO 7010 Kuvatunnukset ja piirrosmerkit. Turvallisuusvärit ja turvallisuusmerkit. Rekisteröidyt turvallisuusmerkit. Standardissa esitetyt turvallisuusmerkit on tarkoitettu käytettäväksi kohteissa, joihin liittyy ihmisiin kohdistuvia riskejä.

7.4 Etsintävalmius

Laskettelupalveluiden yhteydessä on mahdollista, että asiakas eksyy rinnealueen ulkopuolelle. Toiminnanharjoittajan on syytä etukäteen varautua asiakkaiden katoamistilanteisiin ja tehdä kirjalliset toimintaohjeet tällaisten tilanteiden varalle. Toimintaohjeisiin on hyvä kirjata ohjeet etsinnän järjestämiseksi sekä avun hälyttämiseksi. Jos on perusteltua syytä olettaa henkilön kadonneen tai loukkaantuneen, tulee katoamistapaukset ilmoittaa poliisille ja pelastuslaitokselle.

8 Ensiapu- ja pelastusvälineet

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä palvelussa käytettävät välineet ja muu tarpeisto sekä niitä ja niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset. Lisäksi niille tulee olla nimetty välineistön turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan.

Täyttääkseen huolellisuusvelvollisuutensa toiminnanharjoittajan tulee huolehtia, että laskettelukeskuksissa on riittävä ensiapu- ja pelastusvälineistö sekä huollettu alkusammutuskalusto (esim. käsisammutin ja sammutuspeite). Ne tulee sijoittaa näkyvälle paikalle ja helposti saataville sekä merkitä selvästi. Esimerkiksi alkusammutuskaluston määrästä, sijoituksesta ja merkinnästä on hyvä keskustella alueen pelastusviranomaisten kanssa. Pelastuslaitos valvoo alueellaan paloturvallisuuteen liittyvien velvoitteiden noudattamista.

Alkusammutuskaluston sekä muiden ensiapu- ja pelastusvälineiden tulee olla ehjiä ja ne tulee pitää jatkuvasti toimintakuntoisina. Ne tulee tarkastaa ja huoltaa määräajoin. Määräaikaishuolloista ja -tarkastuksista on tarpeen tehdä huoltosuunnitelma ja pitää niistä huoltopäiväkirjaa. Lisäksi välineiden kuntoa tulee seurata päivittäin ja korjata mahdolliset puutteet niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Rikkinäiset ja käyttökeltovottomat välineet tulee korjata tai poistaa käytöstä.

9 Laskettelurinteet ja erityissuorituspaikat

9.1 Yleistä

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä laskettelupalvelussa käytettävät reitit, rakenteet, tilat, välineet ja muu tarpeisto (esim. laskettelurinteet, hyppyrit, turvajärjestelyissä käytettävät merkintävälineet ja rinneopasteet) sekä niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset. Niille tulee olla nimetty niiden turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan.

Huolellisuusvelvollisuuteen sisältyy velvollisuus varmistua laskettelupalvelussa käytettävien reittien, rakenteiden, tilojen, välineiden ja muun tarpeiston turvallisuudesta. Laskettelurinteiden, erityissuorituspaikkojen, merkintäverkkojen ja -keppien, turvapehmusteiden, -aitojen ja -verkkojen, rinneopasteiden sekä vastaavan tarpeiston kunnosta on pidettävä huolta säännöllisesti ja korjattava mahdolliset puutteet niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Rikkinäiset ja käyttökeltovottomat välineet ja muu tarpeisto tulee korjata tai poistaa käytöstä. Opasteiden ja muiden merkintöjen näkyvyydestä on huolehdittava säännöllisellä huollolla ja puhdistuksella.

Laskettelurinteiden ja erityissuorituspaikkojen on oltava vallitsevat sääolosuhteet, lumiolosuhteet ja laskettelijoiden lukumäärä huomioon ottaen aina aukioloaikana turvallisesti lasketeltavissa. Pimeän aikana käytössä olevan laskettelurinteiden ja erityissuorituspaikan on oltava valaistu, jotta niiden käyttäminen on turvallista. Erityissuorituspaikat on hyvä erottaa laskettelurinteistä esimerkiksi merkintäkeppien ja -verkon avulla, jotta lasketteli ei joudu epähuomiossa erityissuorituspaikkaan.

Laskettelurinteessä, lukuun ottamatta erityissuorituspaikkoja, ei saa olla kiinteitä eikä muita esteitä. Kiinteitä esteitä, joiden aiheuttama turvallisuusriski on pieni ja joita ei voida poistaa tai siirtää ilman huomattavaa haittaa, voidaan kuitenkin pitää sallittuina välttämättömien turvajärjestelyiden vuoksi. Tällöin kiinteissä esteissä on syytä käyttää turvapehmusteita.

Erytyissuorituspaikkojen käyttötarkoitukseen olennaisesti liittyvät rakenteet on syytä suunnitella ja sijoittaa siten, että laskettelurinne tai sen käyttäminen ei ole vaarallinen laskettelukeskuksen palveluita käyttävän kulluttajan eikä kenenkään sivullisen terveydelle tai omaisuudelle.

Erytyissuorituspaikkojen rakenteita koskevia suunnitteluohjeita löytyy Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry:n toiminnanharjoittajille tarkoituilta extranet-sivuilta.

9.2 Turvajärjestelyt

Laskettelupalvelun turvajärjestelyt kuuluvat turvallisuuden kokonaisarviointiin. Huolellisesti ja ammattitaitoisesti suunnitellut ja toteutetut turvajärjestelyt ovat osa toiminnanharjoittajan huolellisuusvelvollisuutta sekä riskien arviointia. Riskinarvioinnin perusteella laskettelurinteissä ja erityissuorituspaikoissa on syytä käyttää seuraavia turvajärjestelyjä varmistamaan rinteiden turvallinen käyttö:

Merkintäverkot, merkintäkepit ja merkintä nauha – ominaisuudet ja käyttö

Merkintäverkkojen tulisi olla korkeudeltaan vähintään 100 cm ja väriltään selvästi erottuvia, kuten punaisia, oransseja, sinisiä tai raidoitettuja musta-keltaisia. Jos lumiaitaa käytetään myös merkintätarkoituksessa, tulisi lumiaidan täyttää merkintäverkkojen värivaatimukset.

Merkintäkeppien tulisi olla korkeudeltaan vähintään 150 cm ja väriltään selvästi erottuvia, kuten punaisia, oransseja, sinisiä tai raidoitettuja musta-keltaisia.

Merkintä nauhan tulee olla väriltään selvästi erottuva, kuten punainen, oranssi, sininen tai raidoitettu musta-keltainen.

Merkintäverkkoja tulee pääsääntöisesti käyttää laajojen alueiden ja vastaavasti merkintäkeppejä yksittäisten kohteiden merkitsemiseen. Merkintäverkkoja on syytä käyttää, jos alueen eristäminen on tarpeen.

Esimerkkejä käyttökohteista:

- laskettelukeskuksen oman valvonnan yhteydessä havaitut kohteet ja alueet, joissa laskettelu olosuhteiden vuoksi ei ole turvallista (esim. lumipeite on lasketteluun riittämätön tai alueen lumettaminen on käynnissä),
- laskettelukeskuksen oman valvonnan yhteydessä havaitut tilapäiset rakennelmat tai kiinteät rakennelmat (esim. hyppyrät ja lumetusputket),
- eristettävät alueet (esim. lasten rinteet, pulkkamäet, erityissuorituspaikat ja erityisvälineiden käyttöön tarkoitettut alueet) sekä
- rinteiden tai rinteiden osien ja ajoväylien risteykset (kuten moottorikelkkareitit, maantiet tai muut merkittävästi liikennöidyt ajoväylät) tulee varustaa merkintäverkolla tehtävällä rakennelmalla eli niin sanotulla karsinalla, joka toimii vauhtia hidastavana. Lisäksi ajoväylälle on asetettava lasketteliijoista varoitava liikenne-merkki.

Turvapehmusteet - ominaisuudet ja käyttö

Turvapehmusteiden tulisi olla korkeudeltaan vähintään 150 cm ja väriltään selvästi erottuvia, kuten punaisia, oransseja, sinisiä tai raidoitettuja musta-keltaisia. Niiden tulee säilyttää suojaavat ominaisuutensa sään vaihteiluista huolimatta.

Pehmusteita on syytä käyttää laskettelurinteessä olevien, ohjeen kohdassa 10.1 tarkoitettujen, kiinteiden esteiden pehmustamiseen.

Turvapehmuste asennetaan siten, että pehmusteen alaosa on kiinni lumen pinnassa.

Turva-aidat ja turvaverkot – ominaisuudet ja käyttö

Turva-aitojen ja -verkkojen tulisi olla korkeudeltaan vähintään 150 cm ja väriltään selvästi erottuvia, kuten punaisia, oransseja, sinisiä tai musta-keltaisia. Niiden tulee pysäyttää törmäävä laskettelija kaikissa tilanteissa.

Aitaa tai verkkoa on syytä käyttää paikoissa, jotka ovat tarpeen laskettelijan suojelemiseksi onnettomuuksilta ja vakavilta ruumiinvammoilta. Tällaisia ovat esimerkiksi jyrkänteet ja louhikot.

Turva-aidan ja -verkon tulee olla ominaisuuksiltaan sellainen, ettei siitä aiheudu vaaraa laskettelijalle ja se tulee olla asennettu turvallisesti (esim. turva-aita ja -verkko asennetaan siten, että aidan tai verkon alaosa on kiinni lumen pinnassa). Merkintäverkko ja lumiaita eivät ole turva-aitoja.

9.3 Opasteet

Rinneopasteita ovat muun muassa kielto-, varoitus- ja opastustaulut, joissa voidaan esittää tietoja sekä kuvin että tekstein. Opasteissa on syytä käyttää riittävän suurikokoisia ja yksinkertaisia symboleja ja merkkejä. Lähtökohtaisesti tulee käyttää kyseisellä alalla yleisesti, mahdollisesti kansainvälisesti, vakiintuneita symboleja. Kirjallisten opasteiden on suositeltavaa olla vähintään suomen- ja ruotsin kielellä sekä tarvittaessa myös muilla kielellä.

Rinneopasteita on syytä käyttää tarpeellisissa paikoissa ja tilanteissa opastamaan ja varoittamaan laskettelijaa. Rinneopasteiden on oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja sellaisessa paikassa, että ne ovat helposti havaittavissa ja nähtävissä. Opasteiden on sijaittava opasteen tarkoittaman kohteen yhteydessä, kuitenkin riittävän etäällä itse kohteesta. Opasteet on sijoitettava siten, ettei niistä aiheudu vaaraa laskettelijalle. Opasteiden ja ohjeiden sijoituksessa tulee ottaa huomioon myös ne asiakkaat, jotka eivät kulje lipunmyyntipisteiden tai hissien ala-asemien kautta.

Paikoissa, joissa on vaarana eksyä reitiltä laskettelurinteen ulkopuolelle (esim. avotunturit), on tarpeen käyttää rinteen ulko- ja sisäpuolen osoittavia värimerkintöjä tai merkitä rinteen reuna merkintäkepeillä. Varsinkin avotunturissa merkintöjen (rinteet ja siirtymärinteet) tulee olla kaikissa vallitsevissa sääolosuhteissa näkyvissä.

Erytysuorituspaikat on merkittävä suoritusta kuvaavalla opasteella. Opasteiden on sijaittava sellaisissa paikoissa, että laskettelija ei joudu epähuomiossa erityysuorituspaikkaan.

Rinteet merkitään vaikeusasteittain. Laskettelurinteiden vaikeustaso määritetään ensisijaisesti sellaisen jyrkimmän rinteiden osan perusteella, jonka pituus on vähintään 50 metriä. Jos tätä määrittystä ei voida käyttää, vaikeustaso määritetään sellaisten erillisten yhtä jyrkkien osien perusteella, jotka yhdessä muodostavat 1/10-osan rinteiden pituudesta. Rajatapauksissa on lisäksi otettava huomioon rinteiden leveys, maastonmuodot ja muut vastaavat ominaisuudet.

Eriyisesti laskettelurinteiden vaikeustasoa kuvaavien opasteiden on sijaittava rinteissä helposti havaittavissa ja nähtävissä paikoissa. Laskettelurinteiden yleisominaisuuksia kuvaavat värit ovat:

VAIKEUSASTE	JYRKKYYS	VÄRI
Erittäin helppo	Suurin kaltevuus enintään 15 % (8°)	Vihreä
Helppo	Suurin kaltevuus 15–25 % (8–15°)	Sininen
Keskivaikea	Suurin kaltevuus 25–45 % (16–25°)	Punainen
Vaikea	Suurin kaltevuus vähintään 45 % (25°)	Musta

Liitteessä 5 esitetään esimerkkejä rinneopasteista. Lisäksi vakiintuneita rinnemerkkejä löytyy Suomen Hiihtokeskusyhdistyksen verkkosivuilta (www.ski.fi/shky-info) sekä standardeista, kuten SFS-EN ISO 7010 ja SFS 4424.

10 Luvat, ilmoitukset ja vakuutukset

Laskettelupalveluita tarjottaessa on huomioitava lainsäädännön velvoitteet, kuten ilmoitettava palvelun tarjoamisesta tai haettava lupaa toimintaa varten. Toiminnanharjoittajan tulee tarvittaessa muun muassa:

- tehdä kokoontumislain (530/1999) 14 §:n mukainen ilmoitus yleisötilaisuuden järjestämisestä järjestämispaikan poliisille,
- laatia pelastuslain (379/2011) 16 §:n mukainen yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma ja toimittaa se tiedoksi säännöksen asettamassa määräajassa alueen pelastusviranomaiselle,
- tehdä terveydensuojelulain (763/1994) 13 §:n mukainen ilmoitus kunnan terveydensuojeluviranomaiselle laissa erikseen mainituista toiminnoista sekä 18 §:n mukainen ilmoitus talousvettä toimittavasta laitoksesta,
- tehdä ympäristönsuojelulain (527/2014) mukainen lupahakemus
- hankkia lupa maan- tai toimipaikan omistajalta/haltijalta,
- huomioida mitä laki yksityisistä teistä (358/1962) sisältää.

Edellä mainittu lista ei ole täydellinen, vaan toiminnanharjoittajan on selvítettävä millaisia ilmoituksia tai lupia kyseiseen laskettelupalveluun liittyen on tarpeen tehdä ja ketkä ovat toimivaltaisia viranomaisia. Ohjeen liitteessä 4 on esitetty tahoja, joilta toiminnanharjoittaja saa opastusta yritystoimintaa aloittaessaan ja toiminnan aikana.

Toiminnanharjoittajan tulee huolehtia tarpeellisista vakuutuksista laskettelupalveluihin liittyen. Lakisääteisiä vakuutuksia ovat esimerkiksi henkilövakuutukset työsuhteessa oleville henkilöille (eläke- ja tapaturmavakuutukset). Suositeltavaa on myös vakuuttaa irtain omaisuus ja kiinteät tilat, jos toimintaan sisältyy tällaisia. Lisäksi voi olla tarpeen ottaa erilaisia ryhmävakuutuksia laskettelupalveluun osallistuville.

Suosittelavaa on ennen toiminnan aloittamista ottaa yhteyttä omaan vakuutusyhtiöön ja keskustella tarkemmin oman toimintansa vakuutustarpeesta.

11 Moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla liikkuminen käytössä olevassa laskettelurinteessä

11.1 Yleistä

Turvallisuusasiakirjassa on selvitettävä laskettelupalvelussa käytettävät välineet ja muu tarpeisto (esim. ajoneuvot) sekä niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset. Niille tulee olla nimetty niiden turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan.

Huolellisuusvelvollisuuteen sisältyy velvollisuus varmistua laskettelupalvelussa käytettävien ajoneuvojen turvallisuudesta. Ajoneuvot on tarkastettava ja huollettava säännöllisesti, ja mahdolliset puutteet on korjattava niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Rikkinäiset ja käyttökelvottomat tai muuten vaaraa aiheuttavat ajoneuvot tulee korjata tai poistaa käytöstä.

Rinneajot ja muiden toimintojen edellyttämät ajot tulisi suunnitella toteutettavaksi rinteessä ollessa suljettuna tai käyttäen ajoneuvoille varattuja reittejä.

Auki olevassa rinteessä moottorikäyttöisellä ajoneuvolla liikuttaessa on noudatettava erityistä varovaisuutta eikä asiakkaille saa aiheutua vaaraa liikkumisesta. Ylimääräistä liikkumista auki olevassa rinteessä tulisi välttää. Moottorikäyttöisellä ajoneuvolla voidaan liikkua laskettelurinteessä esimerkiksi silloin, jos liikkuminen on välttämätöntä huollon tai onnettomuustilanteen vuoksi.

Vaaratilanteiden välttämiseksi sekä huolellisuusvelvollisuuden täyttämiseksi toiminnanharjoittajan on ennen rinnekoneen tuomista laskettelurinteeseen sijoitettava rinteessä ala- ja yläpään sekä risteämäkohtiin rinnekooneesta varoitettava rinneopaste. Lisäksi hänen tulee odottaa riittävän pitkän ajan, jotta rinnettä käyttävät ovat voineet havaita opasteen.

11.2 Liikkuminen

Liikuttaessa moottorikäyttöisellä ajoneuvolla laskettelurinteessä on vaaratilanteiden ja onnettomuuksien välttämiseksi:

- ensisijaisesti käytettävä rinneajoneuvoille varattua reittiä tai suljettuna olevan hissien nousulataa ja
- toissijaisesti käytettävä käytössä olevan hissien nousuladun viereistä aluetta, jos se on leveydeltään riittävä, tai laskettelurinteiden ulkoreunaa.

Mikäli maastollisista olosuhteista tai ajoneuvon ominaisuuksista johtuen edellä mainittujen reittien käyttäminen ei ole mahdollista, on käytettävä muuta turvallista reittiä. Tällöin on tarpeen noudattaa seuraavia turvallisuusseikkoja:

- Laskettelurinnettä ei saa ylittää, ellei se ole ehdottoman välttämätöntä. Ylititys on tarvittaessa suoritettava kohtisuoraan rinteeseen sellaisella osalla, jossa ajoneuvon havaittavuus on hyvä. Mahdollisuuksien mukaan on käytettävä rinteeseen kapeinta osaa.
- Käytössä olevan hissien nousulataa, mukaan lukien poistumisalue, ei saa ylittää rinnekoneella.
- Kahden tai useamman ajoneuvon ollessa samanaikaisesti samassa rinteessä niiden on liikuttava tiiviissä muodostelmassa.

Turvallisuusasiakirjaan on merkittävä moottorikäyttöisille ajoneuvoille tarkoitetut reitit sekä reittien huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset. Liikkumiseen varatut reitit on syytä merkitä myös reittikarttaan.

11.3 Nopeusrajoitus

Moottorikelkka, mönkijä, muu ajoneuvolaissa (1090/2002) tarkoitettuihin L-luokkiin kuuluva ajoneuvo tai muu vastaava moottorikäyttöinen ajoneuvo: 40 km/h.

Rinnekone tai muu vastaava moottorikäyttöinen ajoneuvo: 20 km/h.

Yllä mainittuja nopeusrajoituksia on lähtökohtaisesti aina noudatettava. Nopeusrajoituksista voidaan yksittäistapauksissa poiketa pakottavasta syystä (esim. loukkaantuneen noutaminen) tai tilapäisesti, jos maastolliset olosuhteet sitä edellyttävät.

11.4 Moottorikäyttöisten ajoneuvojen havaittavuus käytössä olevassa laskettelurinteessä

Ajoneuvon havaittavuuden lisäämiseksi moottorikelkassa ja rinnekoneessa tai niihin rinnastettavassa muussa moottorikäyttöisessä ajoneuvossa on syytä olla seuraavat varusteet:

- a) moottorikelkka, mönkijä tai muu vastaava moottorikäyttöinen ajoneuvo
- merkkilippu: pinta-alaltaan vähintään 0,1 m²:n kokoinen oranssi viiri tai lippu taikka vilkkuva keltainen varoitusvalaisin asennettuna vähintään 1,8 metrin korkeudelle maanpinnasta ja
  - Liikenteen turvallisuusviraston Trafni määräyksessä TRAFI/9457/03.04.03.00/2012 hyväksymät valaisimet ja heijastimet
- b) rinnekone tai muu vastaava moottorikäyttöinen ajoneuvo
- äänimerkinantolaite: käsin kytkettävissä oleva äänimerkinantolaite ja

- vilkkuva varoitusvalaisin: liikenne- ja viestintäministeriön asetuksessa traktorien, moottorityökoneiden ja maastoajoneuvojen, niiden perävaunujen sekä hinattavien laitteiden rakenteesta ja varusteista (274/2006) tarkoitettu, viranomaisen moottorityökoneille hyväksymä ja ajoneuvon katolle asennettu 360 astetta valaiseva pyörivä keltainen vilkkuva varoitusvalaisin

11.5 Havaittavuutta lisäävien varusteiden käyttäminen

Tämän ohjeen kohdassa 12.4 määriteltyjä varusteita on syytä käyttää aina liikuttaessa käytössä olevassa rinneessä. Rinnekoneen tai muun vastaavan moottorikäyttöisen ajoneuvon äänimerkinantolaitetta tulisi käyttää kuitenkin vain seuraavien tilanteiden yhteydessä:

- liikkeelle lähdetessä,
- peruutettaessa,
- näkemäesteen yhteydessä ja
- havaittavuutta haittaavien sää- tai muiden olosuhteiden vaatiessa.

12 Koneet, laitteet, henkilönsuojaimet ja muut välineet

Vaarallisena kuluttajapalveluna pidetään sellaista palvelua, joka *käytettävän tavaran rakenteessa tai koostumuksessa olevan vian tai puutteellisuuden ... vuoksi voi aiheuttaa vamman, myrkytyksen, sairauden tai muun vaaran terveydelle* tai joka voi vahingoittaa omaisuutta (KuTuL 10 § 1 mom. 2. kohta. ja 2 mom.). Toiminnanharjoittajan tulee varmistua laskettelupalvelussa käytettävien koneiden, laitteiden, henkilönsuojainten ja muiden välineiden turvallisuudesta. Tällaisia ovat muun muassa moottorikelkat, mönkijät, käsityökoneet, laskettelukupärät ja taikamatot.

Kyseiset kohteet sekä niiden huoltoa ja kunnossapitoa koskevat vaatimukset on merkittävä turvallisuusasiakirjaan. Lisäksi niille tulee nimetä turvallisuusasioista vastaava henkilö, jonka nimi ja yhteystiedot merkitään turvallisuusasiakirjaan. Henkilökunnan tulee toimia esimerkillisesti ja käyttää tarvittavia henkilönsuojaimia ja suojavaarusteita.

Koneiden, laitteiden ja muiden välineiden tulee olla suoritettavaan toimintaan soveltuvia ja täyttää niitä koskevat määräykset. Tällaisia ovat esimerkiksi valtioneuvoston asetus koneiden turvallisuudesta (400/2008) sekä valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (403/2008). Lisäksi maastoliikennelaisissa (1710/1995) ja -asetuksessa (10/1996) säädetään moottorikäyttöisen ajoneuvon käyttämisestä maastossa. Maastossa ajaminen on pääsääntöisesti luvanvaraista.

Henkilönsuojaimia koskee henkilönsuojaindirektiivi (89/686/ETY), joka on Suomessa saatettu voimaan henkilönsuojaimista annetulla valtioneuvoston päätöksellä (1406/1993). Valtioneuvoston asetuksen kuluttajien käyttöön tarkoitettuja henkilönsuojaimia koskevista vaatimuksista (1101/2009) nojalla henkilönsuojainten on täytettävä valtioneuvoston päätöksessä (1406/1993) asetetut vaatimukset. Henkilönsuojainten tulee muun muassa olla varustettu CE-merkinnällä, valmistajan tai valmistajan valtuuttaman edustajan, jolla on toimipaikka Euroopan talousalueella, nimellä ja osoitteella sekä suomen- ja ruotsinkielisillä käyttöohjeilla.

Koneet, laitteet, henkilösuojaimet ja muut välineet eivät saa aiheuttaa vaaraa niitä käyttäville asiakkaille tai sivullisille. Asiakkaille tarkoitettujen koneiden, laitteiden ja muiden välineiden käytöstä on syytä olla selkeät ja helposti ymmärrettävät käyttöohjeet niiden välittömässä läheisyydessä. Toiminnanharjoittaja vastaa tarjoamiensa, koneiden, laitteiden, välineiden ja suojainten asianmukaisuudesta ja valvoo niiden oikeaa käyttöä.

Toiminnanharjoittajan tulee määritellä millaisilla välineillä voidaan turvallisesti laskea rinteessä sekä nousta hisseissä. Jos toiminnanharjoittaja sallii asiakkaiden käyttävän tavanomaisesta poikkeavia välineitä tai varusteita, toiminnanharjoittaja valvoo, että asiakkaat käyttävät niitä oikein eikä näistä aiheudu vaaraa muille rinteissä oleville.

Koneet, laitteet, henkilösuojaimet, varusteet ja muut välineet tulee tarkastaa ja huoltaa säännöllisesti, ja ne tulee säilyttää ja huoltaa valmistajan antamien ohjeiden mukaisesti. Tarkastuksesta ja huollosta on syytä tehdä huoltosuunnitelma ja pitää huoltopäiväkirjaa. Huoltosuunnitelman ja säännöllisten huoltojen lisäksi edellä mainittujen kohteiden kuntoa tulee seurata päivittäin ja korjata mahdolliset puutteet niiden vakavuuden edellyttämässä aikataulussa. Tarvittaessa rikkiinäiset tai muuten vaaraa aiheuttavat kohteet tulee korjata ja korjauskelvottomat kohteet poistaa käytöstä.

13 Hiihtokoulut

Hiihtokoulun opetus suuntautuu etupäässä henkilöihin, joilla ei ole vielä kokemusta ja riittäviä taitoja laskettelun. Asiakkaalle tulee kertoa lajiin liittyvistä vaaroista ja riskeistä sekä toimintatavoista, joilla vaaratilanteita ja onnettomuuksia voidaan ennaltaehkäistä (esim. rinnekäyttäytyminen, oikeanlaisten ja -kokoisten välineiden valinta, siteiden säädöt, henkilösuojainten käyttö ja ohjeiden noudattaminen).

Opetuksessa on hyvä kertoa laskettelussa käytettävistä turvavälineistä ja tavanomaisista henkilösuojaimista (esim. kypärät, laskettelulasit ja rannesuojat), niiden oikeasta käytöstä ja pukemisesta sekä kehottaa aina käyttämään asianmukaisia suojaimia. Hiihdonopettajien tulee esimerkillään edistää henkilösuojainten käyttöä.

Eryteisesti lasten hiihtokouluissa korostuvat asianmukaisten henkilösuojainten käytön merkitys (kuten laskettelukypärä) sekä varusteiden soveltuvuus (esim. asianmukainen vaatetus). Esimerkiksi palvelun tarjoaja voi pidättäytyä ottamasta hiihtokouluun lapsia, joilla ei ole kypärää. Jos asiakkaat käyttävät omia henkilösuojaimia ja varusteita, hiihdonopettajan on tarpeen valvoa asiakkaiden käyttävän niitä turvallisesti.

Asiakkaille on kerrottava tarpeelliset toiminta- ja käyttäytymisohjeet palvelun suorittamisen aikana. Opetuksessa on myös opastettava asiakkaita toimimaan oikein mahdollisissa hätä- ja onnettomuustilanteissa.

Kuluttajaturvallisuuslainsäädännössä ei nimenomaisesti ole säädetty hiihdonopettajien pätevyys- tai koulutusvaatimuksista. Hiihtokoulun toiminnasta vastaavan henkilön on suositeltavaa olla Suomen Hiihdonopettajat ry:n (SHORY) tutkinnon suorittanut tai vastaavat tiedot ja taidot omaava. Toiminnanharjoittaja vastaa siitä, että hiihdonopettajalla on riittävä pätevyys sekä riittävät ensiapu- sekä pelastustaidot. Hyvänä menettelytapana pidetään, etteivät apuopettajat ja mahdolliset harjoittelijat toimi yksin, vaan heidän tulisi toimia koulutuksen saaneen hiihdonopettajan jatkuvassa valvonnassa. Hiihdonopettajan tulisi lisäksi olla vähintään 18-vuotias, koska työtehtäviin kuuluu huomattavaa vastuuta omasta sekä toisten turvallisuudesta ja työtehtävät voivat aiheuttaa tapaturmavaaran tai terveyshaitan.

Jos hiihtokoulusta vastaa eri palvelun tarjoaja kuin muita laskettelupalveluita laskettelukeskuksessa tarjoava toiminnanharjoittaja (esim. hiihtokoulua tarjoaa erillinen yritys), laskettelukeskuksen tulee tästä huolimatta huomioida hiihtokoulutoiminta turvallisuusasiakirjassaan. Hiihtokoulusta vastaavan toiminnanharjoittajan on suositeltavaa laatia oma turvallisuusasiakirja, joka noudattelee soveltuvin osin turvallisuusasiakirja-asetuksen sisältöä.

Hiihtokoulun tarjoajalla on velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan tapaturmista ja onnettomuuksista valvontaviranomaiselle KuTuL 8 §:n mukaisesti. Lisäksi on syytä informoida laskettelupalvelua tarjoavaa toiminnanharjoittajaa myös pienemmistä turvallisuuspuutteista asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi sekä palvelun turvallisuuden kehittämiseksi.

14 Vuokraus ja alihankinta

KuTuL:n mukaan toiminnanharjoittaja, joka tarjoaa palvelun kuluttajalle, vastaa palvelun turvallisuudesta. Tämä koskee myös vuokraus- ja alihankintatoimintaa. Käytettäessä alihankintapalveluita tulee toiminnanharjoittajan varmistaa kokonaispalvelun turvallisuus. Samoin tulee varmistaa alihankintaketjussa tiedonkulun toimivuus. Alihankintapalveluita koskevat samat turvallisuusvaatimukset kuin pääasiallista toiminnanharjoittajaa.

Myös palvelun välittäjä, kuten matkatoimisto, on vastuussa palvelun turvallisuudesta. Välittäjän vastuulla on erityisesti varmistaa, että eri osista koottu tai alihankkijoiden toteuttama kokonaisuus on kuluttajalle turvallinen. Lisäksi välittäjä vastaa siitä, että turvallisuusasiat otetaan huomioon ja koordinoidaan siten, ettei kuluttajaturvallisuuden kannalta jää aukkoja.

Lasketteluvälineiden vuokrauksessa tulee toiminnanharjoittajan huolehtia, että varusteet ovat suoritettavaan palveluun soveltuvia, turvallisessa kunnossa sekä tarpeen mukaan huollettuja. Välineitä, varusteita ja henkilönsuojaimia (kuten laskettelukypäriä) tulisi olla saatavilla eri kokoja riippuen asiakasryhmistä.

Vuokraustoiminnan yhteydessä tulee asiakkaille kertoa vuokrattaviin välineisiin liittyvät turvallisuusasiat sekä opastaa varusteiden oikea ja turvallinen käyttö (esim. siteiden käyttö ja säätö sekä laskettelukypärän käyttö). Asiakkaalle tulee lisäksi antaa tarpeelliset toimintaohjeet hätätilanteiden varalle.

Jos toiminnanharjoittaja vuokraa välineitään kuluttajille omatoimisesti käytettäväksi, tulee välineet huolellisuusvelvollisuuden mukaisesti tarkastaa, huoltaa ja puhdistaa vuokrausten välillä (esim. laskettelukypärän tuuletus). Vuokrattavien välineiden tulee olla ehjiä, puhtaita ja helposti saatavilla. Rikkiinäiset välineet tulee korjata ja käyttökelpottomat hävittää, jotta ne eivät sekoitu käyttökelpoisten varusteiden kanssa.

15 Omavalvonnan määräaikaistarkastukset ja käyttötarkkailu

Laskettelukeskuksessa on syytä olla kirjallinen huoltosuunnitelma määräaikaistarkastusta vaativista kohteista ja tarkastusten ajankohdista (mitä huolletaan ja milloin). Tällaisia kohteita ovat muun muassa lasketteluvälineet, henkilönsuojaimet (esim. laskettelukypärät), pelastus- ja ensiapuvälineet, moottorikelkat sekä laskettelukeskuksen tilat ja rakenteet. Huoltosuunnitelman mukaiset kirjaukset tehdään huoltopäiväkirjaan.

Määräaikaistarkastuksen ajankohta sekä tarkastuksen sisältö vaihtelevat käytettävien välineiden, laitteiden, tilojen, rakenteiden ja muun tarpeiston tyyppien, iän, materiaalien, käyttäjäryhmien sekä käyttöasteen mukaan. Kyseiset seikat on huomioitava huoltopäiväkirjaa suunniteltaessa ja tarpeen mukaan huoltopäiväkirjaan on syytä tehdä erilliset huoltosuunnitelmat kullekin kohteelle.

Määräaikaishuoltojen ja -tarkastusten lisäksi laskettelukeskuksen käyttöä tulee tarkkailla päivittäin. Käyttö-tarkkailu on jatkuvaa olosuhteiden ja turvallisuustason seurantaa. Täyttääkseen huolellisuusvelvollisuutensa toiminnanharjoittajan on syytä suorittaa käyttötarkkailua päivittäin ainakin ennen asiakkaiden päästämistä tiloihin ja rinteisiin sekä huippukuormitusten aikana.

Käyttötarkkailusta on syytä pitää kirjallista käyttöpäiväkirjaa, johon merkitään esimerkiksi päivittäisten rutii-nitarkastusten yhteydessä esille tulleet poikkeamat sekä kävijämäärät. Lisäksi hiihtohissien ja muiden laittei-den toimintahäiriöt merkitään käyttöpäiväkirjaan.

16 Kuluttajaturvallisuuslain mukainen valvonta

Laskettelupalvelun turvallisuudesta vastaa aina palvelun tarjoaja eli toiminnanharjoittaja.

KuTuL on väistynyt ja täydentävä yleislaki. Sitä sovelletaan kaikkiin kuluttajapalveluihin niiltä osin, kun niiden turvallisuusseikoista ei ole säädetty muussa lainsäädännössä. Vaikka tietystä palvelusta olisi säädetty muussa laissa, sen lisäksi voidaan soveltaa KuTuL:a täydentävästi.

Kuluttajaturvallisuusviranomaiset eivät tarkasta kaikkia kuluttajapalveluita, vaan valvonta on riskiperusteista ja pistokokeenomaista. Tarkastuksilla ei välttämättä tarkasteta kaikkia palvelun osia vaan keskitytään erityisesti turvallisuusjohtamisjärjestelmiin ja omavalvonnan toimivuuteen tai jo tiedossa oleviin epäkohtiin.

Kuluttajaturvallisuusviranomaisten suorittama valvonta on toiminnanharjoittajalle maksutonta lukuun otta-matta 34-42 ja 44 §:n nojalla annetun päätöksen noudattamista koskevaa tarkastusta.

Kuluttajapalveluun tehty tarkastus ei poista toiminnanharjoittajan vastuuta palvelun turvallisuudesta miltään osin. Viranomaiset eivät myöskään voi myöntää KuTuL:n nojalla hyväksyntöjä tai lupia

17 Lakeja, ohjeita ja suosituksia

17.1 Kuluttajaturvallisuuslainsäädäntö

- Kuluttajaturvallisuuslaki (920/2011)
- Valtioneuvoston asetus eräitä kuluttajapalveluja koskevasta turvallisuusasiakirjasta (1110/2011)
- Valtioneuvoston asetus kulutustavaroista ja kuluttajapalveluksista annettavista tiedoista (613/2004)

17.2 Muita lakeja, asetuksia, päätöksiä ja määräyksiä

- Ajoneuvolaki (1090/2002)
- Järjestyslaki (612/2003)
- Jätelaki (646/2011) ja -asetus (179/2012)
- Kokoontumislaki (530/1999)
- Kuluttajansuojalaki (38/1978)
- Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä (504/2002)
- Laki nuorista työntekijöistä (998/1993)
- Laki työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta (44/2006)
- Luonnonsuojelulaki (1096/1996) ja -asetus (160/1997)
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (132/1999) ja sen nojalla annetut säädökset ja määräykset
- Maastoliikennelaki (1710/1995) ja -asetus (10/1996)
- Pelastuslaki (379/2011) ja pelastustoimiasetus (407/2011)
- Sosiaali- ja terveysministeriön asetus talousveden laatuvaatimuksista ja valvontatutkimuksista (1352/2015)
- Työtapaturma- ja ammattitautilaki (459/2015) Terveydensuojelulaki (763/1994) ja -asetus (1280/1994)
- Tieliikennelaki (267/1981) ja -asetus (182/1982)
- Tuotevastuulaki (694/1990)
- Työturvallisuuslaki (738/2002)
- Ulkoilulaki (606/1973)
- Vahingonkorvauslaki (412/1974)
- Valmismatkalaki (1079/1994)
- Valtioneuvoston asetus koneiden turvallisuudesta (400/2008)
- Valtioneuvoston asetus työvälineiden turvallisesta käytöstä ja tarkastamisesta (403/2008)
- Valtioneuvoston päätös henkilönsuojaimista (1406/1993)
- Valtioneuvoston päätös henkilönsuojainten valinnasta ja käytöstä työssä (1407/1993)
- Ympäristönsuojelulaki (527/2014) ja -asetus (713/2014)

Säädökset löytyvät esimerkiksi oikeusministeriön ja Editan ylläpitämästä säädöstietopankista verkkosivuilta osoitteesta www.finlex.fi.

17.3 Laskettelupalveluihin liittyvää materiaalia (muutamia esimerkkejä)

- Alkusammutusharjoitusopas. Suomen Palopäälystöliitto ry. 2009.
- Ensiapuopas. Suomen Punainen Risti. Kustannus Oy Duodecim. 2011.
- Pelastussuunnitelma: opas yrityksille ja muille työyhteisöille. Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö. 2013.
- Pk-yritysten riskienhallinta: www.pk-rh.com.
- Rakennuksen rakenteellinen turvallisuus: http://www.ymparisto.fi/fi-FI/Rakentaminen/Rakennuksen_turvallisuus/Rakenteellinen_turvallisuus.
- Riskien arviointi työsuojelun näkökulmasta: <http://www.tyosuojelu.fi/tyosuojelu-tyopaikalla/vaarojen-arviointi>.
- Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry:n kotisivut: www.ski.fi.

18 Standardit

Standardisoinnilla lisätään tuotteiden sekä palveluiden yhteensopivuutta ja turvallisuutta. Standardeissa esitetään tapoja, joilla voidaan lähtökohtaisesti saavuttaa lainsäädännön mukaiset vaatimukset. Ne on luotu helpottamaan kuluttajien, elinkeinoelämän toimijoiden ja viranomaisten työtä arvioitaessa tuotteiden ja palveluiden vaatimustenmukaisuutta. Vaikka kuluttajapalvelu on jonkin standardin mukainen, valvontaviranomainen voi puuttua asiaan, jos palvelu osoittautuu terveydelle tai omaisuudelle vaaralliseksi.

Standardien asema kuluttajapalveluiden vaatimustenmukaisuutta, erityisesti turvallisuutta, arvioitaessa on määritelty KuTuL 11 §:ssä. Lain mukaan *kulutustavaraa tai kuluttajapalvelua* pidetään lähtökohtaisesti turvallisena *siltä osin kuin se on sellaisten yhdenmukaistettujen standardien mukainen, joita koskeva viittaus on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä* (KuTuL 11 § 1 mom.).

Muiden niin sanottujen tavallisten standardien viitetietoja ei ole julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä. Niitä voidaan silti lain mukaan käyttää apuna vaarallisuutta arvioitaessa. *Kulutustavaran tai kuluttajapalvelun vaarallisuutta arvioitaessa valvontaviranomaiset kiinnittävät lisäksi huomiota* turvallisuuskysymyksiä käsitteleviin kansainvälisiin tai kansallisiin standardeihin (KuTuL 11 § 2 mom. 1-k.).

Suomen standardoimisliitto SFS ry ylläpitää Suomen standardikokoelmaa. Standardit, joiden viitetiedot on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on mainittu SFS:n verkkosivuilla. Standardeja on annettu muun muassa laskettelussa käytettävistä henkilönsuojaimista (esim. SFS-EN 1077 Helmets for alpine skiers and snowboarders, year 2008).

Toiminnanharjoittaja voi tutustua standardeihin SFS:n verkkosivuilla osoitteessa www.sfs.fi. Standardeja voi myös ostaa SFS:n asiakaspalvelusta.

Liite 1

Ohje turvallisuusasiakirjan laatimiseksi

1. Toiminnanharjoittaja (esim. yritys)
  - nimi, kotipaikka ja yhteystiedot
  - mitä palveluita turvallisuusasiakirja koskee
2. Turvallisuusasioista vastaava(t) henkilö(t) ja varahenkilö(t)
  - nimet ja yhteystiedot (puhelinnumerot)
  - isoimmassa yrityksissä työvuoron turvallisuusvastaavat ja heidän tehtävänsä
  - mahdollisten alihankkijoiden turvallisuusvastaavat
  - tehtävien määrittely ja johtamisvastuu (esim. yleinen turvallisuuden valvonta, suunnittelu ja ohjeistus, henkilökunnan koulutus, ensiapu- ja pelastusvälineistä ja alkusammutuskalustosta vastaaminen, onnettomuuksien ja läheltä piti -tilanteiden raportointi ja seuranta, hiihtokoulun turvallisuudesta vastaava henkilö sekä vuokraamopalveluiden turvallisuudesta vastaava henkilö)
3. Ennakoitavat vaaratilanteet ja niiden mahdolliset seuraukset
  - tunnistetaan mitä vaaroja toimintaan liittyy ja missä tilanteissa vaaroja voi esiintyä (esim. laskettelijoiden jääminen kovassa pakkasessa ja viimassa hiihtohissiin, lumivyöry rinnealueella tai rinteiden ulkopuolella suuntautu- vissa opastetuissa retkissä sekä laskettelijoiden kaatuminen tai törmääminen)
  - millaisia tapaturmia tai onnettomuuksia toiminnassa voi tapahtua ja kuinka todennäköisiä onnettomuudet ovat
4. Toimenpiteet vaaratilanteiden poistamiseksi ja ehkäisemiseksi
  - vaarojen tunnistamisessa esille tulleet seikat, jotka vaativat erityistä huomiota
  - esimerkiksi vaarallisten maastonkohtien huomioiminen rinteiden ulkopuolelle suuntautu- vissa retkissä, kuten mahdolliset vaihtoehdot reitit
5. Ohjeet erilaisia kohdan 3 mukaisesti ennakoituja onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteita varten
  - keinot ja ohjeet avun hälyttämisestä ja varajärjestelmästä
  - johtamisvastuu, työnjako ja tehtävät onnettomuustilanteessa (esim. kuka hälyttää apua, antaa ensiapua ja ohjeistaa muita paikalla olijoita)
  - toimintajärjestys (esim. avun hälyttäminen ja ensiavun antaminen sekä jatkohoitoon ohjaaminen)
  - luettelo ensiapuvarusteista, pelastusvälineistä ja alkusammutuskalustosta sekä niiden sijainnista
  - evakuointi- ja pelastussuunnitelma (esim. hiihtohissit, rinteet ja rakennukset)
  - toimet lumivyöryssä tai sen uhatta
  - ohjeet asiakkaan katoamisen varalle ja etsintäsuunnitelma
  - retkien osalta ohjeet sen varalle, että opas menettää toimintakykynsä tai joutuu erilleen ryhmästä
  - toimintaohjeet hiihtokouluille
6. Palvelun tarjoamisessa mukana olevien turvallisuusasioihin liittyvä perehdyttäminen ja kouluttaminen sekä mahdolliset pätevyys- ja koulutusvaatimukset
  - tarvittaessa esimerkiksi ohjaajan/oppaan/valvojan/hiihdonopettajan ammattitaito, ikä, koulutus tai lajiliiton osoittama pätevyys
  - tehtävät onnettomuus- ja hätätilanteissa
  - henkilökunnan ensiapu- ja turvallisuuskoulutus
  - luettelo suoritetuista koulutuksista ja harjoituksista sekä niihin osallistuneet

7. Palvelussa käytettävät

a) Tilat, rakennukset ja rakenteet (ja muut näihin rinnastettavat rakennelmat)

- luettelo tiloista, rakennuksista ja rakenteista (esim. vuokraamot, valvontapaikat ja hyppyrit)
- kartta tai piirros niiden sijainnista
- käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
- vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
- rakennus- tai valmistusajankohta
- tiedot suunnittelijasta tai rakentajasta
- poistumis- ja suojautumismahdollisuudet (esim. hätäuloskäynnit)
- paloturvallisuus (luettelo palokalustosta, esim. palovaroittimet, sammuttimet ja sammutuspeitot sekä niiden sijainti)
- suoritettavat palotarkastukset sekä käsisammuttimen huolto ja tarkastus (merkitään esim. huoltopäiväkirjaan päivämäärän kera)
- sammutus- ja pelastustehtävien järjestely
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu ja -päiväkirja

b) Koneet ja laitteet (ja muu näihin rinnastettava tarpeisto)

- luettelo koneista ja laitteista (esim. rinteessä käytettävät moottorikelkat)
- kartta tai piirros niiden säilytyspaikasta tai sijainnista
- käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
- vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
- hankinta-aika
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu ja -päiväkirja (käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi)

c) Henkilönsuojaimet ja muut suojaruusteet

- luettelo henkilönsuojaimista ja muista suojaruusteista (esim. laskettelukypärät)
- kartta tai piirros niiden säilytyspaikasta
- käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
- vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
- hankinta-aika
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu ja -päiväkirja (käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi)

d) Muut varusteet ja välineet

- luettelo muista varusteista ja välineistä (esim. pelastusvälineet, ensiaputarvikkeet, alkusammutuskalusto ja taidokamatot)
- kartta tai piirros niiden säilytyspaikasta
- käyttöä koskevat turvallisuusohjeet
- vastuuhenkilöt ja heidän yhteystiedot
- hankinta-aika
- tarkastus ja huolto
- huoltosuunnitelma ja huoltopäiväkirja (milloin tarkastetaan ja huolletaan)
- käyttötarkkailu- ja päiväkirja (käyttöajankohdat, käyttökerrat ja käytöstä vastanneen nimi)

e) Reitit

- merkitään esimerkiksi liitteinä oleviin karttoihin (esim. rinne- ja reittikartat ja muut reitit)
- reittiselostus (esim. rinteiden ulkopuolella suuntautuvien retkien osalta)
- lähtöpaikka, paluupaikka, tauko- ja tulentekopaikat sekä muut vastaavat paikat
- vaihtoehtoiset reitit

- niin sanotut pelastus- ja noutopisteet reiteillä, jotka pelastuslaitoksen tiedossa

8. Palvelun tarjoamiseen liittyvät olosuhde- ja käyttörajoitukset

- millaisissa olosuhteissa ja tilanteissa palvelua ei voida tarjota (esim. tuuli- ja pakkasrajoitukset, sumu sekä lumi-pyry ja -vyöry)
- miten esimerkiksi muuttuvat sääolosuhteet vaikuttavat palvelun tarjoamiseen
- toiminta olosuhteiden (esim. säätila ja valaistusolosuhteet) muuttuessa

9. Asiakkaat ja asiakasryhmät

- palvelun suurin mahdollinen turvallinen asiakasmäärä eri olosuhteissa
- asiakkaiden yhtäaikainen enimmäismäärä tietyissä toiminnoissa ja suorituspaikoilla
- mahdolliset terveydentila-, kielitaito-, ikä-, kunto-, taito-, kokemus-, koulutus- ym. vaatimukset (esim. hiihtokouluissa ja off-piste-retkillä)
- mahdolliset vaatimukset ja rajoitukset (esim. kypärän käytön pakollisuus, rinteissä sallitut välineet ja päihteiden käytön kieltäminen)
- erityisedellytykset lasten ja muiden erityisryhmien osalta

10. Palvelun vaikutuspiirissä olevien muiden kuin varsinaisten asiakkaiden turvallisuuden varmistamiseksi tarpeelliset toimenpiteet

- katsojat, sivulliset, ohikulkijat ja muut vastaavat henkilöt

11. Miten erilaiset onnettomuus-, vaara- ja vahinkotilanteet kirjataan ja miten näin kerättyä tietoa käytetään hyväksi turvallisuustoiminnan kehittämisessä

- pienetkin onnettomuudet ja vakavat läheltä piti -tilanteet
- onnettomuuskirjanpidon säännöllinen hyödyntäminen (turvallisuuden jatkuva parantaminen): vastuuhenkilö ja kuinka usein tehdään
- kuvaus onnettomuuskirjanpidon ja -tutkinnan järjestämisestä (esim. tieto mahdollisesta tapausilmoituslomakkeesta ja ohjeet sen täyttämiseksi sekä onnettomuuspaikan kuvaaminen onnettomuuden jälkeen)
- onnettomuuden analysointi (esim. mitkä tekijät johtivat onnettomuuden syntymiseen sekä onnettomuuspaikan kunto)
- vastaavien tapausten varalta ennalta ehkäisevien toimenpiteiden miettiminen ja toimeen paneminen sekä vastuuhenkilön nimeäminen ja aikataulun tekeminen toimenpiteiden toteuttamiseksi

12. Menettely KuTuL 8 §:ssä säädetyn ilmoitusvelvollisuuden noudattamiseksi

- minne ilmoitus toimitetaan ja kuka hoitaa (tehtävä viivytystä Tukesille)
- tapauksesta ilmoittaminen myös muille viranomaisille (esim. aluehallintoviraston työsuojelun vastuualueelle ja poliisille)
- viranomaiselle voidaan myöhemmin toimittaa tarvittavia lisätietoja ja asiakirjoja, kuten onnettomuusraportti sen valmistuttua

13. Miten turvallisuusasiakirjaan ja -suunnitelmaan sisältyvät tiedot saatetaan palvelun tarjoamisessa mukana olevien tietoon

- miten turvallisuusasiakirjan tiedot saatetaan henkilöstön ja muiden tahojen tietoon (turvallisuusasiakirjan läpikäynti, päivitykset, koulutukset yms.)
- lista, johon työntekijät päivättyllä allekirjoituksellaan kuittaavat saaneensa perehdytyksen

14. Miten tietojenantoasetuksessa säädetty tiedot annetaan asiakkaille ja muille vaikutuspiirissä oleville

- asiakkaiden varustautuminen ja opastaminen (esim. vaatetus ja vaadittavat henkilönsuojaimet sekä rinne-, vuokraus- ja hissiohjeet)
- missä vaiheessa ja miten opastus toteutetaan (esim. näyttämällä, suullisesti opastamalla, kylteillä, opasteilla, symboleilla tai eri menetelmien yhdistelmänä)
- palveluun liittyvistä riskeistä kertominen

- käyttäytymis- ja toimintaohjeet sekä hätätilanteissa toimiminen
- henkilönsuojainten käyttö
- opastamiseen liittyvät erityistilanteet (mm. pimeys, kulttuurierot ja kielivaikeudet)
- tarvittavat kieliversiot
- miten turvallisuudesta vastaava henkilö tai henkilöstö on asiakkaan tunnistettavissa (esim. tietty vaatetus)

15. Moottoriajoneuvoilla liikkuminen laskettelurinteessä

- laskettelukeskuskohtaiset ohjeet liikkumisesta moottorikäyttöisillä ajoneuvoilla laskettelurinteessä
- liitteenä reittikartta
- luettelo maastollisista olosuhteista tai muista pakottavista syistä, joiden vuoksi on pysyvästi poikettu tämän ohjeen kohdassa 12.2 tarkoitetulla tavalla ensi- ja toissijaisesta liikkumisreitistä

Turvallisuusasiakirjan tulee olla laajuutensa ja yksityiskohtaisuutensa puolesta tarkoituksenmukaisessa suhteessa laskettelupalvelun laajuuteen ja toiminnan luonteeseen. Turvallisuusasiakirja täytyy olla ajan tasalla ja sitä on päivitettävä tarpeen vaatiessa.

Liite 2

Ohjeet snowtubingrinteiden turvallisuuden edistämiseksi

Jos laskettelupalveluiden yhteydessä tarjotaan muita palveluita tai toimintoja, kuten snowtubingia, niistä tulee tehdä erilliset kirjalliset turvallisuusohjeet. Turvallisuusohjeissa huomioidaan kyseisen palvelumuodon erityispiirteet ja ne on syytä liittää turvallisuusasiakirjan liitteeksi.

Snowtubing turvallisuusohjeet voidaan jakaa kolmeen ryhmään:

1. snowtubinghissin turvallisuusohjeet,
2. snowtubingrinteen ohjeet ja
3. ohjeet snowtubingrinteen asiakkaille.

1. Snowtubinghissin turvallisuusohjeet

- 1.1 Snowtubinghissin tulee olla hissistandardin mukainen.
- 1.2 Hissin tulee olla auktorisoidun tarkastajan hyväksytysti tarkastama.
- 1.3 Lähtöpaikalla on oltava vähintään renkaan halkaisijan suuruinen, tasainen alue, jossa rengas pysyy paikallaan.
- 1.4 Lähtöpaikalla tulee estää renkaan valuminen hissien vetopyörän alle esimerkiksi lumivallin, aidan tai muun kiinteän esteen avulla.
- 1.5 Renkaan pääsy vetoköyden alle tulee estää esimerkiksi vetoköyden ja nousu-uran välissä olevalla noin 30 cm korkealla lumivallilla tai muulla asianmukaisella tavalla.
- 1.6 Nousu-uran kaltevuuden tulee olla ulospäin 1 %. Uran leveyden on oltava vähintään 1,5 kertaa renkaan halkaisija, kuitenkin enintään 3 metriä.
- 1.7 Kapulasta irronneen renkaan törmäminen takana tulevaan renkaaseen tulee estää nousu-uran vieressä olevalla turvauralla tai käyttämällä turvavalleja 15 metrin välein. Turvauran kaltevuuden tulee olla ulospäin 2 %. Turvavallina käytettävän lumivallin tai muun vastaavan esteen korkeuden, esimerkiksi heinäpaalin tai verkkoaidan, tulee olla vähintään 50 cm.
- 1.8 Poistumispaikalla tulee varmistaa renkaan irtoaminen vetoköyden kapulasta joko rakenteellisin keinoin tai poistumispaikan muotoilulla ja kaltevuudella.
- 1.9 Poistumispaikan jälkeinen kokooma-alue tulee olla sellainen, ettei laskija jatka hallitsemattomasti matkaa.

2. Snowtubingrinteen turvallisuusohjeet

- 2.1 Snowtubingrinteen paikka tulee valita siten, että rinteiden juurella on tasaista osuutta vähintään kolme kertaa rinteiden pituuteen nähden tai riittävä vastamäki, jotta laskijan vauhti pysähtyy ja renkaan takaisin liukuminen estyy.
- 2.2 Lasku-uran tulee olla muotoiltu siten, että laskijan ei ole mahdollista liukua pois urasta missään olosuhteissa. Uran tulee olla muotoiltu siten, että laskija ei loukkaa itseään reunavalleihin.
- 2.3 Lasku-uran lähtöpaikka tulee olla muotoiltu siten, että laskijan ei ole mahdollista:
  - ottaa vauhtia lähtöpaikkaa ylempää,
  - laskea ohi urasta tai
  - laskea väärään suuntaan.
- 2.4 Lasku-uran lähtöpaikan tulee olla selkeästi merkitty.
- 2.5 Laskijalle tulee antaa selkeä lähtömerkki liikennevaloilla, opasteilla tai valvojan ohjauksella. Mikäli lasku-uralla on este, on seuraavan laskijan lähtö kyettävä estämään.

- 2.6 Lasku-urien alaosassa tulee olla verkkoaita estämässä muiden kuin laskijoiden pääsy lasku-uriin sekä opasteet miten toimitaan renkaan pysähtyttyä.
- 2.7 Lipunmyynnissä ja lähtöpaikalla tulee olla toimintaohjeet laskijoille.
- 2.8 Renkaan luisto-ominaisuudet tulee sovittaa sekä rinteeseen muotoon että vallitseviin keliolosuhteisiin sopiviksi. Lisäksi lasku-urassa voidaan käyttää hidastemattoja vauhdin hillitsemiseksi.
- 2.9 Snowtubingryittäjä on velvollinen KuTuL:n mukaisesti tekemään liitteen 1 mallin mukaisen turvallisuusasiakirjan.
- 2.10 Henkilökunnan tulee koelaska lasku-urat ja silmämääräisesti tarkastaa lähtöpaikan, lasku-urien, poistumispaikan sekä turvavallien kunto ennen päivittäistä käyttöönottoa sekä tarvittaessa keliolosuhteiden muuttuessa.
- 2.11 Luistavissa olosuhteissa henkilökunnan tulee opastaa suurikokoisia asiakkaita jarruttamaan.
- 2.12 Henkilökunnan tulee pitää pöytäkirjaa koelaskuista. Pöytäkirjassa tulee olla seuraavat tiedot: päivämäärä, laskija, erityiset huomiot ja toimenpiteet.
- 2.13 Toiminnanharjoittajan tulee pitää riittävä määrä kypäriä saatavilla.
- 2.14 Tukesin ohjetta laskettelupalveluiden turvallisuuden edistämiseksi noudatetaan soveltuvin osin.

3. Ohjeita snowtubingrinteiden asiakkaille

3.1 Opaste lipunmyyntipisteessä:

- käytä kypärää
- laskettelumonojen käyttö kielletty
- vain yksi henkilö per rengas
- hissinousun aikana istuma-asennossa selkä menosuuntaan
- hissinousun aikana vaijerista kiinnipitäminen on kielletty
- ylhäällä rengas irtoaa hissistä automaattisesti
- laske istuma-asennossa, jalat ylhäällä ja pidä käsilenkeistä kiinni
- ryhmässä laskeminen kielletty muualla kuin siihen tarkoitettussa lasku-urassa
- laskeminen muualla kuin lasku-urassa kielletty
- laskun jälkeen siirry välittömästi sivuun
- noudata opasteita ja henkilökunnan ohjeita
- palauta rengas käytön jälkeen

3.2 Yläopaste:

- lähde vihreän valon palaessa/odota punaisen valon palaessa/lähde kun edellinen laskija on ohittanut punaisen merkin
- ryhmässä laskeminen kielletty
- laske istuma-asennossa ja pidä kiinni kahvoista
- siirry sivuun, jos rengas kaatuu
- laskun jälkeen siirry sivuun

3.3 Alaopaste:

- laskun jälkeen siirry sivuun
- varo muita laskijoita

Liite 3

Ohjeita laskettelukeskuksen kesäkäyttöön

Jos laskettelukeskukset tarjoavat kesällä muita palveluita, kuten alamäkipyöräilyä, tulee nämä huomioida turvallisuussuunnittelussa ja tuoda osaksi turvallisuusasiakirjaa (liite 1).

Jos kesäaikana laskettelukeskuksessa toimii eri toiminnanharjoittaja kuin laskettelupalveluiden tarjoaja, palvelusta on laadittava KuTuL 7 §:n mukainen kirjallinen turvallisuusasiakirja.

Laskettelukeskuksen kesäkäytön turvallisuussuunnittelussa tulee erityisesti huomioida:

- toiminnan ja suorituspaikan kuvaus
- palvelun tarjoaja tai ylläpitäjä (jos eri kuin laskettelupalveluiden)
- turvallisuudesta vastaava henkilö ja hänen varahenkilönsä sekä heidän yhteystietonsa
- ylläpidon kuvaus (säännölliset tarkastukset ja huollot)
- palveluun liittyvät riskit ja riskien hallinta sisältäen muun muassa:
  - o millaisia onnettomuus- ja vaaratilanteita toiminnassa voi tapahtua ja miten niihin on varauduttu
  - o miten valvonta on järjestetty
  - o asiakkaiden enimmäismäärä
  - o toimintaan liittyvät rajoitukset ja vaatimukset (säätö, muut olosuhteet, päihteet, taidot jne.)
  - o ohjaajien pätevyysvaatimukset ja toiminta (esim. rinteiden turvallisuuden ja varusteiden varmistaminen)
  - o asiakkaiden perehdyttäminen ja opastaminen
  - o käytettävät varusteet (esim. henkilönsuojaimet ja muut turvallisuusvarusteet sekä pyörät)
  - o noudatettavat turvavälit (esim. alamäkipyöräilyssä odotettava riittävä aika edellisen pyöräilijän jälkeen)
  - o vaarallisimpien maastonkohtien merkitseminen
  - o tarvittavat opasteet, kyltit, symbolit jne.
  - o toimintaohjeet fyysisen vamman aiheutuessa asiakkaalle tai työntekijälle sekä muissa onnettomuus- ja vahinkotilanteissa
  - o toimintaohjeet tapaturman tai onnettomuuden jälkeen (onnettomuuskirjanpito, viranomaiselle ilmoittaminen, tapahtumasta tiedottaminen sekä jälkihoidon järjestäminen)
- jos kyseessä on reitti: reittiselostus, lähtö- ja loppupisteet sekä reitin vaativuus
- aukioloajat ja miten varmistetaan, ettei palvelua käytetä, kun paikka on suljettuna
- jos lasketteluhissejä käytetään kesällä (esim. pyörien kuljetukseen): merkittävä ne hissit, jotka tarkoitettu myös kesäkäyttöön sekä huolehdittava hissien tarkastuksista ja huolloista myös kesäaikaan (työsuojeluviranomaiset)
- harjoitetaan palvelun yhteydessä vuokraustoimintaa (esim. pyörien vuokraus) ja kuka siitä vastaa
- yleiset toimintaohjeet ja muut huomioitavat asiat

Liite 4

Yhteystahoja

Seuraavaan listaan on kerätty viranomais- ja muita tahoja, joilta voi kysyä opastusta ja neuvoja laskettelupalvelutoimintaa aloitettaessa ja toiminnan aikana. Heiltä voi myös saada tietoa olemassa olevista määräyksistä ja vinkkejä turvallisuuden parantamiseksi. Lista on ohjeellinen eikä sisällä kaikkia hyödyllisiä tahoja.

- Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue (hiihtohissien rakenteellinen ja tekninen turvallisuus sekä työturvallisuus)
- Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ELY
- Finanssialan Keskusliitto, FK
- Kilpailu- ja kuluttajavirasto, KKV
- Kunnan elinkeinoasiamies (yrityksen perustamiseen liittyvät asiat)
- Kunnan elintarvikevalvontaviranomainen (elintarvikeasiat)
- Kunnan rakennusvalvontaviranomainen (rakennuksen rakentaminen, korjaaminen ja käyttötarkoituksen muuttaminen)
- Kunnan ympäristönsuojeluviranomainen (ympäristöluvut, jätehuolto ja jätevesi)
- Matkailu- ja Ravintolapalvelut, MaRa
- Matkailun edistämiskeskus, MEK (markkinointi ulkomailla ja tietoja palvelujen tuottajista)
- Paikallinen pelastuslaitos (palotarkastus)
- Paikallinen poliisilaitos (ilmoitus yleisötilaisuudesta, järjestyksenvalvonta, yleinen turvallisuus ja järjestys)
- Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry, SHKY
- Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö ry, SPEK (pelastussuunnitelman laadintaohjeita, julkaisuja ja tarjottavia kursseja)
- Turvallisuus- ja kemikaalivirasto, TUKES (kuluttajaturvallisuus, sähkö- ja hissiturvallisuus) Vakuutusyhtiöt (vakuutukset, turvapalvelut, suojeluohjeet ja oppaat)

Liite 5

Esimerkkejä kielto-, varoitus- ja opastustauluista (Lähde: Suomen Hiihtokeskusyhdistys ry)

huoltotyö

Huutomerkillä voidaan varoittaa mm. huoltotyöstä, kumpareista tai hyyppreistä.

Jalankulku kielletty	Ei koiria rinteeseen	Asiaankuulumaton ajo moottorikelkalla rinteessä kielletty	Pulkkauilu ja kelkkailu rinnealueella ehdottomasti kielletty
Syöksylasku kielletty	Laskettelu kielletty. (esim. merkittyjen rinteiden ulkopuolella/ hissiladulla)	Maastoajo kielletty	Tupakointi kielletty
Varo jyrkännettä	Varo rinnekonetta	Kapeneva rinne	Mutkikas lasku
Risteys	Risteävä liikenne	Risteävä liikenne	

Hissiopasteet

Ei ankkuria jalkojen väliin	Mutkittelu kielletty	Älä heiluta tuolihississä

Rinnesäännöt

1. Tärkeistä varustuksista toimivuus ja siltäiden säädöt. Kypärän käyttö on suositeltavaa.
2. Etene hissijonossa järjestyksessä ja täytä kaikki hissipaikat. Poistu aina omaan merkityllä poistumispaikalle.
3. Valitse rinne taitotasosi mukaan. Tutustu erityisuurituspaikkoihin aina etukäteen.
4. Ohita muut rinteessä liikkuvat riittävän etäällä. Yhdistä ja takaa tuleva välistä aina. Huomioi erityisesti pienet lapset.
5. Pysähdy vaiti paikkaan, josta sinut huomataan. Jos nousee yläpäähän, käytä aina rinteeseen reunaan.
6. Säätelä vauhti taitajesi mukaan. Huomioi paikalliset rinne- ja lumiolosuhteet.
7. Pulkkauilu on sallittu vain sille esitetyissä paikoissa.
8. Lasket aina omalla vastuullasi.
9. Rinteessä liikkuminaa päihyneenä on kielletty.
10. Jokaisen velvollisuus on auttaa tapaturman sattuessa. Ilmoita viipymättä onnettomuustilasta henkilökunnalle.

Noudata aina opasteita ja henkilökunnan ohjeita. Henkilökunnalla on oikeus ja velvollisuus poistaa hissillä oleva henkilöitä, joka ei noudata rinnesääntöjä.

ski.fi

Liite 6

Esimerkki tapausilmoituslomakkeesta

Täytä lomake mahdollisimman pian tapahtuman (onnettomuuden tai läheltä piti -tilanteen) jälkeen. Palauta lomake täytettynä yrityksessänne sovitulle yhdyshenkilölle. Jatka lomaketta tarvittaessa kääntöpuolelle.

Onnettomuuden tai läheltä piti -tilanteen tapahtumapaikka	Päivämäärä ja kellonaika
Loukkaantuneen henkilön tiedot:	
Nimi	Henkilötunnus
Osoite	Puhelinnumero
Sähköpostiosoite	
Tiedot tapahtumasta:	
Minkälaisessa toiminnassa tilanne tapahtui?	
Tapahtuman kuvaus (yksityiskohtainen kuvaus, miten onnettomuus tai läheltä piti -tilanne tapahtui?)	
Tapahtuman seuraukset (esim. vamman laatu, loukkaantuneiden määrä)	
Sääolosuhteet ja tapahtumapaikan kunto tapahtuman aikana	
Tapahtuman syyt	
Miten tapaturma voitaisiin vastaisuudessa välttää/Toimenpide-ehdotuksia?	
Lisätietoja	
Tapahtumasta on otettu yhteyttä:	

☐ Poliisi	☐ Vakuutusyhtiö
☐ Pelastuslaitos	☐ Tukes
☐ Turvallisuusvastaava	☐ Muu taho (mikä?)
☐ Työsuojeluviranomainen	
Päivämäärä, allekirjoitus, nimen selvennys ja puhelinnumero	